

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
POWIATOWEGO CENTRUM
POMOCY RODZINIE W ŁOMŻY
ZA ROK 2020**

Łomża, marzec 2021 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
REALIZACJA ZADAŃ	9
I. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	9
1.1. Zadania własne powiatu z zakresu systemu pieczy zastępczej	13
1.2. Współpraca międzyinstytucjonalna	30
II. Domy pomocy społecznej	34
2.1. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży	35
2.2. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej – filia w Kownatach.....	38
2.3. Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie	41
III. Realizacja zadań pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat	46
3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach	46
IV. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	53
4.1. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	54
4.2. Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie	56
V. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	58
5.1. Rehabilitacja społeczna	60
5.2. Realizacja programu „Aktywny Samorząd”	61
5.3. Realizacja programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym...”	65
5.4. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej	67
VI. Projekt „Liderzy Kooperacji”	71
WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA 2021 ROK	78
WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2021 ROK	79

WPROWADZENIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zostało utworzone na mocy Uchwały Rady Powiatu Łomżyńskiego Nr IV / 17 / 98 z dnia 29 grudnia 1998 roku. Jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej powiatu łomżyńskiego.

Misją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) jest pomoc społeczna mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

PCPR wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem społecznym.

Centrum realizuje zadania własne powiatu i zadania zlecone przez administrację rządową, z zakresu m.in.: pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych – określone m. in. w:

- ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 1876, ze zm.);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 821, ze zm.);
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2407);
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 roku, poz. 426, ze zm.);
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 roku, poz. 218, ze zm.).

Organizację i zasady funkcjonowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży określa regulamin organizacyjny, który został zatwierdzony przez Zarząd Powiatu Łomżyńskiego.

W PCPR zatrudnionych jest obecnie 10 pracowników, z których wszyscy legitymują się wykształceniem wyższym. Centrum kieruje Dyrektor posiadający wymaganą specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej¹.

PCPR w Łomży jest jednostką budżetową nie posiadającą osobowości prawnej, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Swoje wydatki pokrywa bezpośrednio z budżetu powiatu łomżyńskiego, a uzyskane dochody odprowadza do tego budżetu. Na system finansowania PCPR składają się: dochody własne powiatu, dotacje celowe z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu oraz zadań z zakresu administracji rządowej zleconych powiatowi, a także dotacje z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wynikają między innymi z obowiązującej wersji „*Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łomżyńskim na lata 2016 – 2022*”. Dotyczą one rozwiązywania bądź minimalizowania głównych problemów społecznych – bezrobocia, ubóstwa, kryzysów rodzinnych, przemocy w rodzinie, sytuacji osób niepełnosprawnych, sytuacji dzieci pozbawionych opieki rodziców oraz sytuacji ludzi w podeszłym wieku.

Do głównych zadań realizowanych przez PCPR w Łomży w 2020 roku należało:

- organizacja rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- organizacja i nadzór nad funkcjonowaniem domów pomocy społecznej oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- organizacja i nadzór nad funkcjonowaniem ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowego domu samopomocy) oraz kierowanie do niego zainteresowanych osób;
- podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

¹ Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Zadania własne powiatu z zakresu ustawy o pomocy społecznej:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc tym osobom w integracji ze środowiskiem;
- 4) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 5) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 7) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 8) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 9) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 10) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 11) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 12) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Na podstawie art. 241 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 821, ze zm.), Zarządzeniem Nr 34/2011 z dnia 14 października 2011 roku, Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim²:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 3) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

² Zgodnie z art. 76 i art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 10) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu łomżyńskiego (rodziny zawodowe i niezawodowe);
- 11) zapewnienie opieki koordynatora pieczy zastępczej rodzinom zawodowym i niezawodowym;
- 12) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 13) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 14) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-

wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Zadania organizatora pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim wspiera Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (jednostka organizacyjna miasta Łomża) na mocy zawieranego corocznie Porozumienia pomiędzy Zarządem Powiatu Łomżyńskiego a Prezydentem Miasta Łomża. Obowiązujące w okresie sprawozdawczym porozumienie zawarto dnia 28 lutego 2020 roku. Na jego realizację Starosta Łomżyński przekazał miastu Łomża kwotę 14 500 zł.

Część zadań z zakresu pieczy zastępczej powierzono Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży z uwagi na brak w powiecie kadry specjalistów z zakresu kwalifikowania i szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. CPZ w Łomży zatrudnia kadre, która posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie rodzicielstwa zastępczego. Wcześniej zadania te dla powiatu łomżyńskiego i miasta Łomża realizował Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Łomży na bazie którego powołano Centrum Pieczy Zastępczej.

Ponadto w roku sprawozdawczym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało i/lub realizowało niżej wymienione sprawozdania, informacje i programy:

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łomżyńskim na lata 2016 – 2022;
- Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych na lata 2016 – 2021;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2021;
- Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2019 – 2024;
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020;
- Ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie łomżyńskim za 2019 rok;
- Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”;
- Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

REALIZACJA ZADAŃ

I. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

Dzieci, z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną i psychiczną, wymagają szczególnej troski i opieki. Ochrona ich praw powinna być przedmiotem działań podejmowanych nie tylko przez rodziców oraz organy władzy publicznej, ale przez każdego, kto jest świadkiem sytuacji zagrażającej szeroko rozumianemu dobru dziecka. We wszystkich działaniach dotyczących dziecka naczelnym celem powinno być jak najlepsze zabezpieczenie jego interesów. Działania te powinny uwzględniać podmiotowość dziecka oraz odbywać się z poszanowaniem jego praw i wolności, w szczególności prawa do godnego życia.

Najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina. Rodzice zobowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka, zapewnić mu odpowiednie warunki życia i umożliwić wszechstronny rozwój osobowości. Władza rodzicielska powinna być sprawowana tak, jak wymaga tego dobro dziecka. W razie pojawienia się jakichkolwiek trudności w należyтым wypełnianiu obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej, rodzicom należy się pomoc i wsparcie ze strony państwa. Celem wsparcia jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W przypadku, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy pomocy, a rodzice dziecka nadal nie są w stanie należycie wypełniać swoich obowiązków, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej, której celem jest zapewnienie mu czasowej opieki i wychowania.

Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną powinno stanowić środek ostateczny, stosowany gdy dobro dziecka jest zagrożone. **Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.** Jednakże dla dobra dziecka możliwe jest pozostawienie go w długoterminowym rodzinnym środowisku zastępczym do usamodzielnienia. Główne **cele pieczy zastępczej** zostały określone w art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 821, z późn.zm.).

Pieczą zastępczą zapewnienia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowania dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia; pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki; nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Rysunek 1: Schemat organizacyjny – formy sprawowania pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1. rodzinnej,**
- 2. instytucjonalnej.**

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie **orzeczenia sądu**. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w pieczy zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub placówce także po ukończeniu 18 roku życia za zgodą rodziny zastępczej lub dyrektora placówki nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat. Warunkiem pobytu jest kontynuacja nauki w szkole, uczelni, w zakładzie kształcenia nauczycieli itp.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Według ustawy rodziny spokrewnione to te, w których rodzic/e zastępczy jest/są wstępnym/i lub rodzeństwem dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka mogą być wspierane przez **rodziny pomocowe**. Rodziny pomocowe przejmują opiekę nad dzieckiem, gdy rodzina zastępcza nie może sprawować swojej funkcji w związku z wypoczynkiem lub nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka na ich wniosek obejmuje się opieką **koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**, którego wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Zgodnie z obowiązującym od 2015 r. stanem prawnym pod opieką jednego koordynatora nie może pozostawać więcej niż 15 rodzin.

W roku 2020 r. ze wsparcia koordynatora korzystały 33 rodziny zastępcze:

- 6 rodzin zawodowych i 8 niezawodowych miało zapewnioną opiekę dwóch koordynatorów z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży na mocy zawartego Porozumienia;
- 15 rodzin zastępczych spokrewnionych i 4 rodziny niezawodowe tworzone przez dalszych krewnych miało zapewnione wsparcie dwóch koordynatorów z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży (1,5 etatu).

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności: udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej oraz przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Koordynator dzieciom umieszczanym w rodzinach zastępczych prowadzi dokumentację zdrowotną, szkolną i inną. Współpracuje ze środowiskiem szkolnym, z kuratorami sądowymi, ośrodkami pomocy (pracownikami socjalnymi), asystentami rodziny, z przychodniami lekarza rodzinnego, poradniami specjalistycznymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi instytucjami pracującymi na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Zarządzeniem Nr 34 z dnia 14 października 2011 r. Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim.

Realizację zadań nałożonych na organizatora pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim wspiera Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (jednostka organizacyjna Miasta Łomża) na mocy zawartego Porozumienia pomiędzy Zarządem Powiatu Łomżyńskiego a Prezydentem Miasta Łomża.

Pierwsze porozumienie zostało zawarte w dniu 19.03.2012 r. W okresie sprawozdawczym porozumienie z Miastem Łomża zostało zawarte 28.02.2020 r. z mocą obowiązującą od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. Na jego realizację Starosta Łomżyński przekazał Miastu Łomża kwotę 14.500 zł. W dniu 26.01.2021 r. Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży przedstawiło sprawozdanie opisowe z realizacji powierzonych zadań.

W myśl art. 76 ust. 15 wyżej cyt. ustawy „Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy”.

Zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821, z późn. zm.) „Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej”.

1.1. Zadania własne powiatu z zakresu systemu pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy:

1.1.1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Uchwałą Nr XXXVIII/201/2018 z dnia 19 września 2018 roku Rada Powiatu Łomżyńskiego przyjęła do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020.

Głównym celem programu jest organizowanie w powiecie łomżyńskim efektywnego systemu wsparcia dziecka i rodziny, w tym skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na formy rodzinne.

Cele szczegółowe to:

- 1) Współpraca instytucji i służb funkcjonujących na terenie powiatu łomżyńskiego, działających na rzecz pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu.
- 2) Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
- 3) Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu.
- 4) Wspieranie rozwoju psychofizycznego dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
- 5) Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

1.1.2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

a) piecza rodzinna:

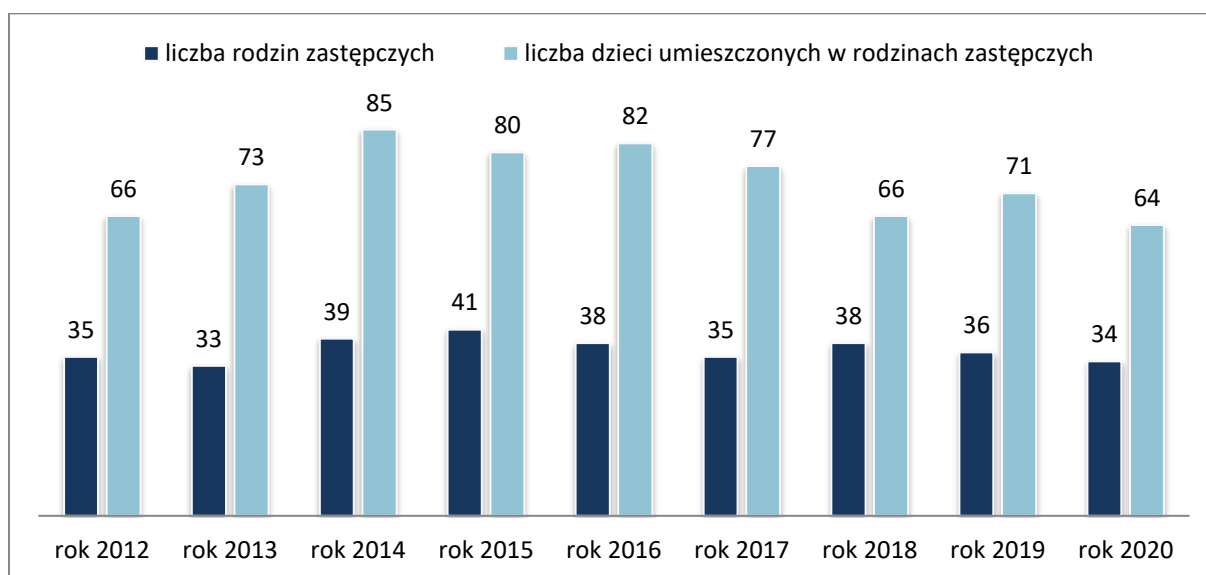
Na terenie powiatu łomżyńskiego w przeciągu całego 2020 roku funkcjonowało **34 rodziny zastępcze wychowujące 64 dzieci.**

Z ogólnej liczby 34 rodzin zastępczych:

- **15 to rodziny spokrewnione z 18 dziećmi**, w tym 4 dzieci z innych powiatów,
- **13 to rodziny niezawodowe z 23 dziećmi**, w tym 13 dzieci z innych powiatów,
- **6 to rodziny zawodowe z 23 dziećmi**, w tym 13 dzieci z innych powiatów.

Poniższy wykres ilustruje dynamikę rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2012 – 2020:

Rysunek 2: Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w nich przebywających na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2012-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

W ciągu roku sprawozdawczego powstały dwie nowe rodziny zastępcze niezawodowe.

Na terenie powiatu łomżyńskiego nie funkcjonuje żadna rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna ani zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.

Na dzień 31.12.2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie obejmowało swoją opieką 32 rodziny zastępcze wychowujące 56 dzieci:

- 14 rodzin spokrewnionych, wychowujących 16 dzieci (w tym dwoje dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności),
- 12 rodzin niezawodowych, wychowujących 18 dzieci (w tym troje dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności),
- 6 rodzin zawodowych, wychowujących 22 dzieci (w tym troje dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności).

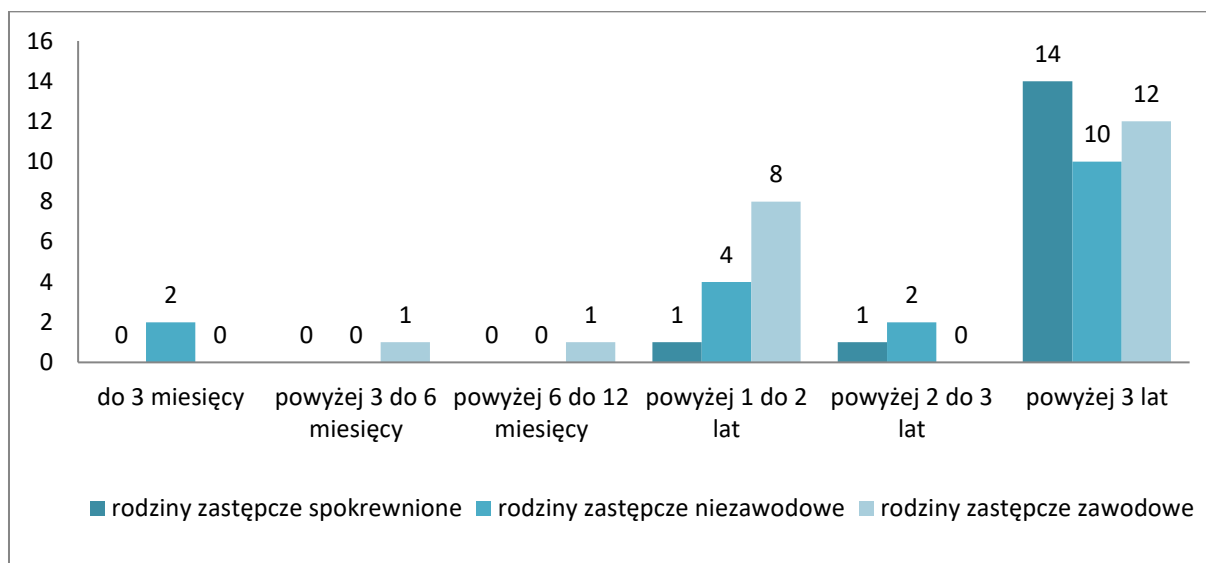
W ciągu roku sprawozdawczego **dziwięciorgo dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej** (pięcioro w rodzinach niezawodowych, czworo w zawodowych). Z dziwięciorga umieszczonych dzieci siedmioro zostało umieszczonych po raz pierwszy w pieczy.

Tabela 1: Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Typ rodziny	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 dzieci i więcej	Razem
spokrewniona	12	2	0	0	14
niezawodowa	8	2	2	0	12
zawodowa	0	2	0	4	6
Razem	20	6	2	4	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020)

W rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż troje dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Rysunek 3: Okres przebywania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020)

Warty odnotowania jest fakt, iż spośród wszystkich 56 dzieci (64%) przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej ponad 3 lata, co oznacza, że w przypadku braku możliwości powrotu dziecka do rodziny lub jego przysposobienia, rodzina zastępcza stanowi dla dziecka trwałe środowisko wychowawcze.

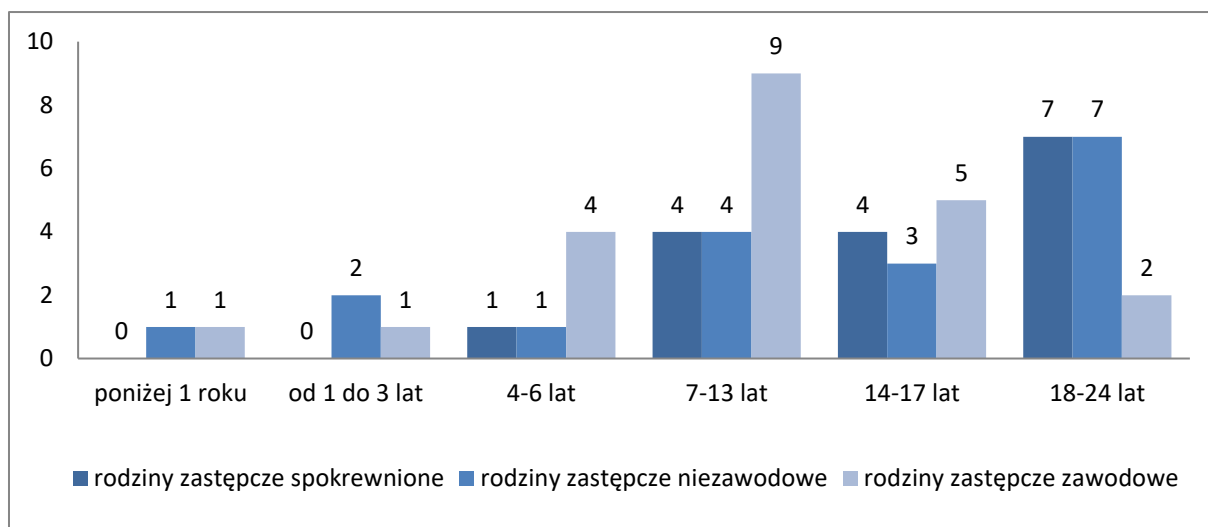
Tabela 2: Liczba rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego.

Gmina	Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	Liczba rodzin zastępczych niezawodowych	Liczba rodzin zastępczych zawodowych	Razem:
Jedwabne	1	1	-	2
Łomża	6	3	1	10
Miastkowo	-	1	-	1
Nowogród	-	-	-	-
Piątnica	1	2	1	4
Przytuły	1	1	-	2
Śniadowo	3	1	4	8
Wizna	1	2	-	3
Zbójna	1	1	-	2
				32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020)

Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie gminy Łomża – 10 rodzin oraz na terenie gminy Śniadowo (8 rodzin).

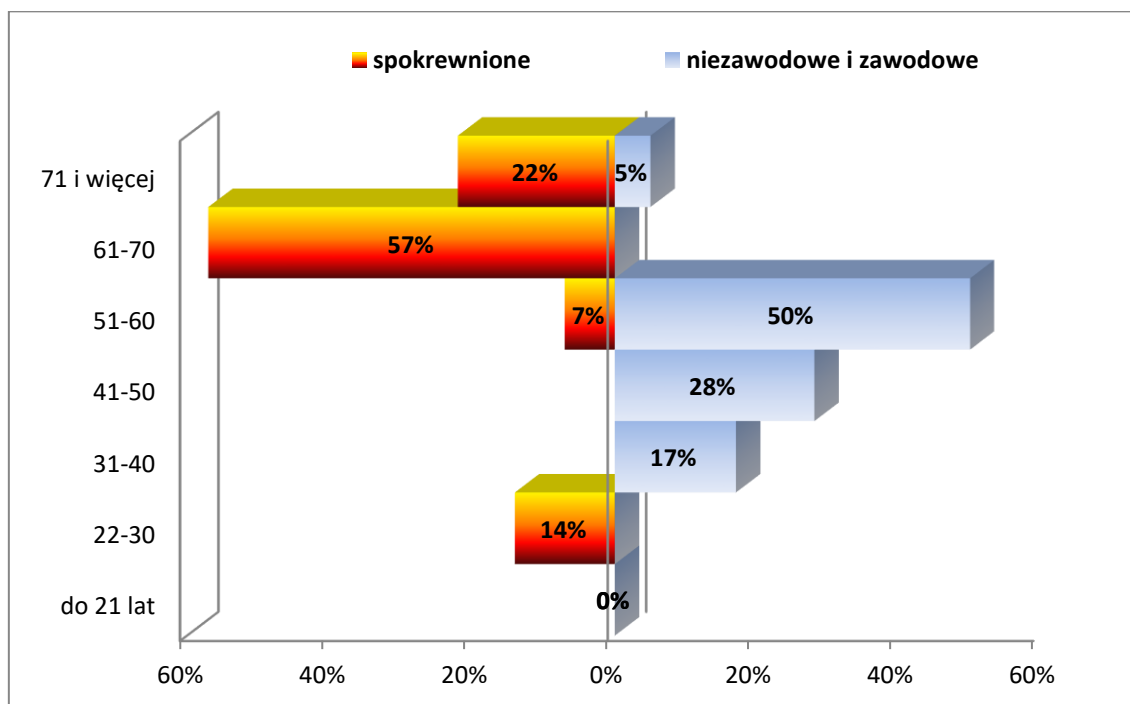
Rysunek 4: Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej wg wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020)

Najwięcej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych znajduje się w przedziale wiekowym 7 – 13 lat (30%) oraz 18 – 24 lat (29%). Pełnoletni wychowankowie (18-24 lat) przebywający w rodzinnej pieczy, pozostają przy dotychczasowych rodzinach zastępczych z powodu kontynuowania nauki.

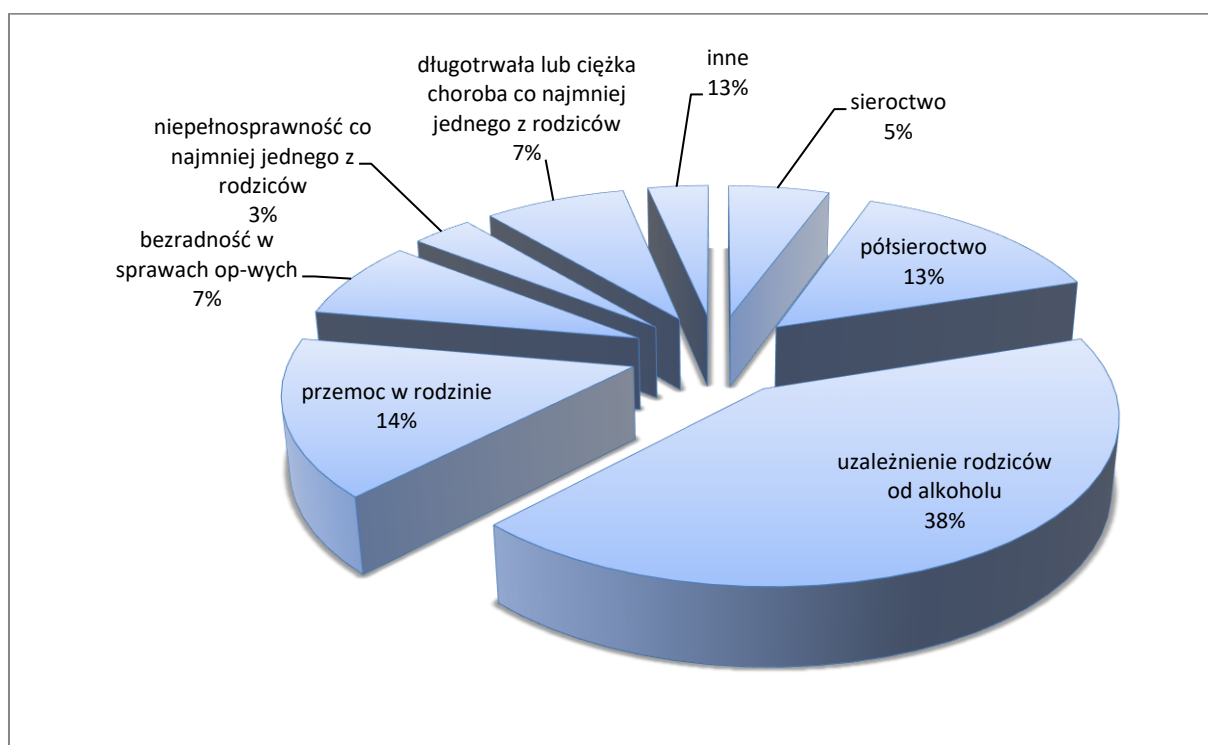
Rysunek 5: Osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej wg wieku (w przypadku małżeństw os. młodsza).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020)

Znaczna część trudności towarzyszących rodzinom zastępczym wynika z nietypowych różnic wieku pomiędzy opiekunem (opiekunami) a dzieckiem (dziećmi) powierzonym opiece. 79% osób pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej jest w wieku powyżej 61 lat, czyli wieku typowym dla dziadków a nie rodziców (rozwiązaniem optymalnym jest sytuacja, gdy różnica wieku pomiędzy dzieckiem a rodzicami zastępczymi kształtuje się tak jak w rodzinie naturalnej).

Rysunek 6: Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych (stan na 31.12.2020).

Jak wynika z danych zilustrowanych na powyższym wykresie, zła sytuacja materialna rodziny biologicznej (ubóstwo, bezrobocie rodziców, brak odpowiednich warunków mieszkaniowych) nie jest powodem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej mają zazwyczaj charakter sprzężony (wykres ilustruje jedynie główną przyczynę umieszczenia) – zazwyczaj niewydolność opiekuńczo – wychowawcza wynika z uzależnienia rodziców biologicznych od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) oraz przemocy w rodzinie, bądź wiąże się z długotrwałą chorobą, uniemożliwiającą prawidłowe sprawowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej (choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe).

Tabela 3: Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej według typu rodziny zastępczej.

Liczba dzieci do 18 roku życia umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego:	SPOKREWNIONE	NIEZAWODOWE	ZAWODOWE
z rodziny naturalnej	0	4	1
z rodzinnej pieczy zastępczej	0	1	2
z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	1
ŁĄCZNIE:	0	5	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Tabela 4: Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej.

Liczba dzieci do 18 roku życia umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego które:	SPOKREWNIONE	NIEZAWODOWE	ZAWODOWE
powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0
zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	2	3	1
zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	2
zostały przysposobione	0	0	0
inny powód	0	0	0
Osoby pełnoletnie, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą w ciągu roku sprawozdawczego			
usamodzielnione- powróciły do rodziny naturalnej, krewnych	0	0	0
usamodzielnione- założyły własne gospodarstwo domowe	0	3	0
inne	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W roku 2020 r. trzy osoby pełnoletnie usamodzielnily się i założyły własne gospodarstwo domowe.

b) piecza instytucjonalna:

Art. 112 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego stanowi, że Sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne.

Powiat łomżyński nie prowadzi własnej placówki opiekuńczo – wychowawczej, a zatem poszukuje miejsc dla swoich dzieci w placówkach prowadzonych przez inne powiaty.

W 2020 r. **pięcioro wychowanków** z Powiatu przebywało w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz **jedno niemowlę** w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym (17 dni – umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej), w tym:

- 1 wychowanka w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży,
- 2 wychowanki w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie,
- 1 wychowanek w Domu Dziecka w Supraślu,
- 1 wychowanka w placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom dla dzieci” w Czarnowcu,
- 1 dziecko umieszczone w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku – dziecko umieszczone w rodzinie zawodowej na terenie naszego powiatu.

W okresie sprawozdawczym jedna wychowanka opuściła instytucjonalną pieczę zastępczą i powróciła do rodziny biologicznej.

Zgodnie z Ustawą, w instytucjonalnej pieczy nie mogą być umieszczane dzieci poniżej 10 roku życia. Ustawodawca dopuszcza wyjątki w zakresie umieszczania małych dzieci w instytucjonalnej pieczy – dziecko poniżej 10 roku życia może być umieszczone w placówce, gdy przebywa w niej jego matka lub ojciec albo rodzeństwo albo gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka.

Na dzień 31.12.2020 r. w placówkach łącznie przebywało 5 dzieci z terenu powiatu łomżyńskiego, wszystkie powyżej 10 roku życia.

1.1.3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2020 r. obejmowało opieką **dziewięcioro** pełnoletnich wychowanków – siedmioro z rodzin zastępczych i dwoje wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W ubiegłym roku PCPR w Łomży udzielało wychowankom następujących form pomocy:

- pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki – 5 wychowankom,
- pomocy pieniężnej na usamodzielnienie – 3 wychowankom,
- pomocy na zagospodarowanie – w formie rzeczowej – 4 wychowankom (w realizacji tego zadania uczestniczył razem z wychowankiem pracownik socjalny PCPR w Łomży, który służył radą i pomocą w trakcie zakupów),
- pracy socjalnej – 10 wychowankom.

Usamodzielnionym wychowankom udzielono wsparcia i specjalistycznej pomocy, zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami, m.in. poprzez monitorowanie realizacji zadań w umówionych terminach, wsparcie emocjonalne i motywowanie do podejmowania kolejnych zadań, udzielania informacji w zakresie przepisów związanych z procesem usamodzielniania.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami warunkiem otrzymania powyższych świadczeń jest złożenie przez osobę usamodzielnianą co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletniości indywidualnego programu usamodzielnienia zatwierdzonego przez dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie. Program opracowuje wychowanek wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem pieczy zastępczej.

1.1.4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

a) propagowanie rodzinnej pieczy zastępczej:

Propagowaniem rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku poprzez pokazywanie dobrych wzorców w mediach zajmowało się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży oraz Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży, Stowarzyszenie Edukacyjno-Pomocowe *Empatia*.

PCPR w Łomży w grudniu 2020 r. wydało *Biuletyn Informacyjny* w nakładzie 500 egzemplarzy, zawierający artykuł oraz plakat promujący rodzinną pieczę zastępczą, który zostanie rozdystrybuowany wśród mieszkańców wszystkich gmin naszego powiatu.

Pandemia Covid – 19 w znacznym stopniu ograniczyła możliwość organizowania spotkań integracyjnych, które są najskuteczniejszą formą pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze.

b) szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze:

Centrum Pieczy Zastępczej w 2020 r. przeprowadziło jeden cykl szkoleniowy dla kandydatów na rodziny zastępcze programem „PRIDE- Rodzinna Piecza Zastępcza” (cykl szkoleniowy to 12 sesji grupowych czterogodzinnych, 7 godzin konsultacji i 10 godzin praktyk w rodzinach zastępczych zawodowych na terenie Powiatu lub miasta Łomża). Z terenu powiatu łomżyńskiego nie było kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową.

1.1.5. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego.

Powiat Łomżyński nie prowadzi placówek opiekuńczo – wychowawczych, ale w 2020 r. finansował pobyt swoich dzieci na terenie innych powiatów, tj. w Łomży, Zambrowie, Supraślu, Czarnowcu oraz Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku. W roku 2020 miesięczny koszt utrzymania dziecka w Placówce łomżyńskiej wynosił **3.889 zł**, w Zambrowie **4.500 zł**, w Supraślu **3.817 zł**, w Czarnowcu **4.877,70 zł**, a osobodzień w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku wynosił **229,6 zł**.

1.1.6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

- 18.02.2020 r. PCPR w Łomży zorganizowało szkolenie dla opiekunów usamodzielnienia młodzieży przygotowującej się do procesu opuszczenia rodzinnej

pieczy zastępczej pt.: „Przygotowanie do procesu usamodzielnienia- identyfikowanie aktualnych zasobów środowiska wspierających usamodzielnienie oraz ograniczeń utrudniających ten proces. Rola opiekuna usamodzielnienia. Prawa i obowiązki usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.” Na zaproszenie odpowiedziało **sześćcioro opiekunów usamodzielnienia (w tym czworo rodziców zastępczych pełniących tę funkcję)** dzieci, które w 2020 r. osiągały pełnoletność. Uczestnicy szkolenia mieli możliwość dokonania wstępnej oceny samodzielności osób usamodzielnianych w podstawowych sferach tj.: motywacja i możliwości wychowanka w zakresie uzyskiwania wykształcenia, uzyskania/podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kompetencji interpersonalnych, umiejętności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem. Opiekunowie otrzymali wskazówki dotyczące sposobów dokonywania wraz z osobą usamodzielnianą analizy zasobów własnych wychowanka oraz środowiska- co umożliwiła opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia, zgodnie z indywidualnymi potrzebami i możliwościami;

- **14.02.2020 r.** 6 rodzin zastępczych z terenu Powiatu uczestniczyło w szkoleniu organizowanym przez Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży pt.. „*Budowanie zaufania*”. Dokonano analizy bieżących trudności w opiece i wychowaniu.

Od miesiąca marca 2020 r. obowiązywały ograniczenia związane z pandemią Covid-19, nie prowadzono szkoleń ani zajęć grupowych.

W związku z wejściem w życie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 zawierającym wytyczne odnośnie metod i technik nauczania na odległość oraz innych form realizacji zadań edukacyjnych*, Organizator oferował rodzinom pomoc w prawidłowej realizacji przez podopiecznych zdalnego nauczania- {koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali opiekunom zastępczym spokrewnionym wsparcia w zakresie podstawowej obsługi komputera i Internetu- m.in. zakładaniu i obsłudze poczty e-mail; .korzystania z e-dziennika, korzystania z aplikacji internetowych ułatwiających komunikację}.

Ponadto edukowano rodziny oraz dzieci w kwestii zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia wprowadzanych w związku z ograniczeniem rozprzestrzeniania się epidemii koronawirusa.

1.1.7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży prowadzi grupę wsparcia dla zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych „*Pomagamy nawzajem.*”

b) specjalistycznego poradnictwa.

Rodzicom zastępczym oraz dzieciom pozostającym pod ich opieką zostało zapewnione bezpłatne **poradnictwo psychologiczne**, które służyło wspieraniu rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych (w tym problemów interpersonalnych, wychowawczych, psychospołecznych, problemów dot. przemocy w rodzinie).

Epidemia Covid-19 wymusiła nowe formy udzielania klientom poradnictwa psychologicznego tj.: teleporady, wideokonferencje.

Z porad psychologa zatrudnionego przez PCPR w analizowanym okresie skorzystało dziewięć dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz 27 rodziców zastępczych. Sześć rodzin zastępczych odbyło badania psychologiczne, mające na celu wydanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Cztery rodziny zastępcze z uwagi na trudną sytuację, miało zapewnione wsparcie psychologa zatrudnionego przez PCPR w Łomży w miejscu zamieszkania rodziny. Psycholog brał udział w posiedzeniach dwóch zespołów oceniających sytuację dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Dla jednego dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej została sporządzona diagnoza psychologiczna.

Rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe korzystały z poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego w CPZ w Łomży. Diagnoza psychologiczna została sporządzona dla 3 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu. Z konsultacji u psychologa korzystało 6 rodzin zastępczych z powiatu łomżyńskiego, łącznie 25 konsultacji.

Ponadto rodzicom zastępczym zapewniono dostęp do poradnictwa prawnego – dotyczącego m.in.: egzekucji alimentów, odwołania darowizny, prawa rodzinnego, przymusowego leczenia odwykowego, przepisów Kodeksu Opiekuńczo- Rodzinnego.

1.1.8. Powołanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Powiat Łomżyński nie ma placówek opiekuńczo – wychowawczych, a zatem nie było potrzeby powoływania centrum.

1.1.9. Wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 34 z dnia 14 października 2011r. Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim.

1.1.10. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Przy umieszczaniu dziecka w pieczy zastępczej Centrum Pieczy Zastępczej i PCPR w Łomży przekazywało rodzinom zastępczym informację o stanie zdrowia dziecka, niezbędną dokumentację medyczną oraz udzielało pomocy w dotarciu do specjalistów.

1.1.11. Prowadzenie rejestru danych, o których mowa w art. 46.

Starosta Łomżyński prowadzi rejestr danych o osobach sprawujących funkcję rodziny zastępczej i osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W dniu 25 lutego 2020 r. Starosta przekazał wyciąg z rejestru danych do Sądu Rejonowego w Łomży za okres od 04 lutego 2020 r. do 22 lutego 2021 r.

1.1.12. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży i PCPR w Łomży przekazuje niezbędną dokumentację dzieci rodzinom zastępczym, m.in. książeczki zdrowia, akty urodzenia, dokumenty szkolne.

1.1.13. Finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego

terenie lub na terenie innego powiatu oraz pomocy dla usamodzielnianych wychowanków.

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

Za finansowanie pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej odpowiada powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą dla rodzin zastępczych przysługuje świadczenie na częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka.

Tabela 5: Wysokość miesięcznego świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej.

<u>Rodzaj rodziny:</u>	<u>Wysokość miesięcznego świadczenia na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka, zgodnie z ustawą nie niższe niż:</u>	
	<u>w przypadku dziecka zdrowego:</u>	<u>w przypadku dziecka z niepełnosprawnością:</u>
<u>Spokrewniona</u>	<u>694 zł</u>	<u>905 zł</u>
<u>Niezawodowa</u>	<u>1.052 zł</u>	<u>1.263 zł</u>
<u>Zawodowa</u>	<u>1.052 zł plus koszty wynagrodzenia rodziny</u>	<u>1.263 zł.</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W 2020 roku dyrektor PCPR wydał **113 decyzji administracyjnych** dotyczących przyznania świadczeń rodzinom zastępczym i pełnoletnim wychowankom z pieczy oraz **56 decyzji administracyjnych** dotyczących odstąpienia od ustalania odpłatności rodzicom biologicznym.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2020 r. na pomoc dla **34 rodzin zastępczych** i **9 pełnoletnich wychowanków** wydatkowało ogółem kwotę **1 311.273,34 zł**, z tego:

- kwota **304.295,30 zł** została zrefundowana przez inne powiaty: zambrowski, wysokomazowiecki, ełcki, grajewski, m. Łomża, Pisz, Garwolin, Ruda Śląska za pobyt **30 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu,
- kwotę **299.323,11 zł** PCPR w Łomży przekazało innym powiatom: ostrołęckiemu, wołomińskiemu, opolskiemu oraz m. Łomża za pobyt na ich terenie **23** dzieci pochodzących z powiatu łomżyńskiego,

- kwotę **358.094,85 zł** wydatkowano na **33 dzieci** z naszego powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych zamieszkujących na terenie powiatu łomżyńskiego,
- kwotę **262.547,84 zł** wydatkowano na realizację dodatku wychowawczego przyznanego na **52** dzieci wychowujących się w **29** rodzinach zastępczych,
- kwotę **13.200 zł** wydatkowano na realizację rządowego programu „Dobry start” na **44** dzieci wychowujących się w **26** rodzinach zastępczych,
- kwotę **14.500 zł** wydatkowano na realizację zadań pieczy zastępczej zgodnie z zawartym porozumieniem z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży;
- kwotę **59.395,03 zł** wydatkowano dla **9** wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych usamodzielniających się z tego:
 - 5 wychowanków z racji kontynuowania nauki otrzymało pomoc na ogólną kwotę **21.531,03 zł**,
 - 3 wychowanków otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie w kwocie ogółem **24 287,00 zł**,
 - 4 wychowanków otrzymało pomoc na zagospodarowanie w ogólnej kwocie **13.577,00 zł**.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży finansowało także koszty pobytu **5 wychowanków** w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz 1 dziecka w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku. Na ten cel wydatkowano łącznie **215.059,26 zł**, i tak:

- na utrzymanie 1 wychowanka w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży kwotę **47.237,58 zł**,
- na utrzymanie 2 wychowanków w Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie kwotę **105.720,00 zł**,
- na utrzymanie 1 wychowanka w Domu Dziecka w Supraślu – **46.305,48 zł**;
- na utrzymanie 1 wychowanki Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom dla Dzieci” w Czarnowcu– **11.893,00 zł**,
- na utrzymanie dziecka Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku – **3.903,20 zł** (17 dni).

Wszystkie środki finansowe zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Od 2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej (w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej) partycypuje w wydatkach na opiekę i wychowanie dziecka ponosząc wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2020 r. wszystkie gminy z powiatu łomżyńskiego refundowały koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej w wysokości 10%, 30% i 50%. Łączny koszt gmin wyniósł **268.914,18 zł** (w latach ubiegłych wynosił odpowiednio: w roku 2019 – **232 131,83 zł**, w roku 2018 – **201 636,92 zł**, w roku 2017 – **183 547,17 zł**, w roku 2016 – **146 852,5 zł**, w roku 2015 – **135 502,85 zł**, w roku 2014 – **68 366 zł**).

Tabela 6: Refundacja kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej przez gminy powiatu łomżyńskiego.

Gmina	Koszty pobytu refundowane przez gminy w wysokości:			Łączna kwota refundacji
	10%	30%	50%	
Jedwabne	159,55 zł	X	X	159,55 zł
Łomża	2 228,39 zł	2 330,02 zł	42 456,99 zł	47 015,40 zł
Miastkowo	X	6 588,00 zł	40 504,67 zł	47 092,67 zł
Nowogród	2 097,84 zł	16 389,66 zł	36 763,98 zł	55 251,48 zł
Piątnica	3 051,81 zł	12 699,16 zł	13 418,86 zł	29 169,83 zł
Przytuły	X	X	9 859,77 zł	9 859,77 zł
Śniadowo	2 017,12 zł	12 413,96 zł	35 157,53 zł	49 588,61 zł
Wizna	566,77 zł	798,10 zł	12 624,00 zł	13 988,87 zł
Zbójna	X	X	16 788,00 zł	16 788,00 zł
ŁĄCZNIE	10 121,48 zł	51 218,90 zł	207 573,80 zł	268 914,18 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Wytaczanie powództwa alimentacyjnego od rodziców biologicznych

Zgodnie z art. 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie wytacza powództwo o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka pieczy upłynął rok. W 2020 r. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży złożył do Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Łomży ogółem **7 pozwów o alimenty** na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Sześć spraw zostało zakończonych, jedna sprawa w toku. Sąd rodzinny zasądził alimenty od rodziców biologicznych, lecz nie płacą.

- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży szkolenia rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze zleciło Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży, na mocy Porozumienia. O tej kwestii jest mowa w pkt. 1.1.4 b sprawozdania.

1.1.14. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2020 r. przekazało elektronicznie dwa półroczne sprawozdania rzeczowo – finansowe Wojewodzie Podlaskiemu z zastosowaniem systemu informatycznego.

1.1.15. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

W 2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży nie przekazywało informacji do biura informacji gospodarczej.

1.2. Współpraca międzyinstytucjonalna.

W 2020 r. PCPR w Łomży ściśle współpracowało z:

- ❖ **Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży**, z którym razem realizowało zadania z pieczy zastępczej na podstawie zawartego porozumienia. CPZ m.in. zapewniało m.in.:
 - pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej / punkt 1.1.4 b/,
 - dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pomoc m.in.: objęcie rodziny wsparciem koordynatora; zapewnienie im szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji; prowadzenie poradnictwa i terapii, w tym zapewnianie pomocy psychologicznej i poradnictwa mającego na celu przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego /punkt 1.1.4 a; 1.1.6; 1.1.7; wsparcie koordynatora- str. 12/
 - diagnozowanie dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej /punkt 1.1.7 b/;
 - dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - regulowanie sytuacji prawnej dzieci i zgłaszanie ich do adopcji.

Ocena sytuacji dzieci: PCPR w Łomży oraz CPZ w Łomży, zgodnie z art. 128-131 ustawy, dokonują systematycznej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej (dla dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a dzieci powyżej 3 lat nie rzadziej niż co 6 miesięcy). Wyciągi z protokołów są przesyłane do Sądu Rodzinnego wg właściwości.

Organizator nie korzystał w 2020 r. z wprowadzonego przepisu: "do dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, starosta może zawiesić dokonywanie określonych w dziale III w rozdziale 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej". Wszystkie oceny zostały sporządzone terminowo, ale z uwagi na stan epidemiczny nie wszystkie mogły odbyć się w tradycyjnej formie (spotkania stacjonarne w siedzibie PCPR w Łomży); wobec powyższego miały miejsce również zespoły, w których oceny sytuacji dzieci bazowały na zgromadzonych przez PCPR w Łomży dokumentach i informacjach, pozyskiwanych przez kontakt mailowy,

telefoniczny lub zespołów organizowanych online, przy użyciu aplikacji Zoom. Uwzględniano dane pozyskiwane od: rodziców zastępczych, rodziców biologicznych, pracowników podmiotów organizujących pracę z rodziną biologiczną, specjalistów pracujących z rodziną, pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Łomży, specjalistów z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej nr 1 w Łomży, ze szkół, dzieci jeżeli wiek i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają. W roku 2020 PCPR w Łomży zorganizowało 29 zespołów oceniających.

Pracownicy CPZ w Łomży sporządzili w 2020 r. 50 opinii z zespołów oceniających sytuację dzieci przebywających w rodzinach na terenie powiatu łomżyńskiego. CPZ oceniało sytuację dzieci bez udziału osób z zewnątrz; posiłkując się opiniami ośrodków pomocy społecznej z miejsca zamieszkania rodziców biologicznych, opinii właściwych szkół i rozmów telefonicznych z rodzicami zastępczymi.

Regulowanie sytuacji prawnej:

PCPR w Łomży, zgodnie z art.47 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnioskował do Sądu Rodzinnego o wydanie zarządzeń wobec jednego małoletniego dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej- procedura nie została zakończona.

CPZ w Łomży wnioskowało do Sądu Rodzinnego o uregulowanie sytuacji prawnej dwojgu dzieciom z rodzin zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego, w sytuacji gdy powrót do domu rodzinnego nie był możliwy. Rodzice trojga dzieci zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej / wnioski wcześniej złożone/. CPZ przygotowało dokumentację zgłoszeniową do Ośrodka Adopcyjnego w Łomży trojgu dzieciom /karty zgłoszenia, dokumentacja medyczna, opinia psychologiczna, opinia organizatora pieczy zastępczej/. Ośrodek Adopcyjny nie znalazł rodzin adopcyjnych, dzieci nie zostały też zakwalifikowane do adopcji z przeniesieniem do innego kraju.

- ❖ **ośrodkami pomocy społecznej** m.in. w zakresie: zabezpieczania dzieci w pieczy zastępczej, gromadzenia dokumentacji niezbędnej do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej; urlopowania małoletnich dzieci do domu rodzinnego na czas wolny od nauki, ustalenia odpłatności rodziców biologicznych za pobyt swoich dzieci w rodzinach zastępczych; współpracy w budowaniu więzi oraz nawiązywaniu pozytywnych relacji dzieci z rodzinami biologicznymi; wymiany

informacji na temat przyczyn trudnej sytuacji rodziny, jej potrzeb, istniejących zasobów: własnych, środowiska, instytucjonalnych. Podmioty realizujące pracę z rodziną biologiczną (OPS) mają obowiązek monitorowania sytuacji rodziców biologicznych oraz uczestniczą w tworzeniu i realizacji Planów Pomocy Dzieciom umieszczonych w rodzinach zastępczych. Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu łomżyńskiego refundowały w ubiegłym roku koszty pobytu swoich dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach (10%, 30% i 50% świadczeń).

- ❖ **ze szkołami** kontaktowano się w celu ustalenia sytuacji dydaktyczno – wychowawczej dzieci, oceny współpracy rodziców biologicznych i rodziców zastępczych ze szkołą oraz współpracy w celu optymalnego wspierania podopiecznych w sprostaniu wymogom edukacyjnym;
- ❖ **z sądami** polegała na sporządzaniu i przekazywaniu, zgodnie z terminami wskazanymi przez Ustawę, ocen sytuacji małoletnich przebywających w rodzinach zastępczych wraz z oceną zasadności ich dalszego pobytu; sprawozdań dotyczących sytuacji rodziny, udzielonej pomocy oraz realizacji planu z rodziną zastępczą; regulowaniu sytuacji prawnej dzieci; wnioskowaniu o alimenty na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych; badaniu sytuacji małoletnich przebywających w rodzinach biologicznych pod kątem tego czy zachodzi potrzeba ich zabezpieczenia w pieczy, w sprawach urlopowania małoletnich dzieci do domu rodzinnego.
- ❖ **z kuratorami zawodowymi i społecznymi** w celu wymiany informacji o swoich klientach.
- ❖ **z innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie** zawierając porozumienia w sprawie przyjęcia, warunków pobytu oraz wysokości wydatków na opiekę i wychowanie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach. W roku 2020 r. powiat łomżyński zawarł **4 nowych porozumień** z innymi powiatami (w tym jedno dotyczące umieszczenia dziecka w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku).

We wrześniu 2020 r. pracownicy PCPR w Łomży przekazali rodzinom zastępczym z terenu powiatu łomżyńskiego dodatkowe wsparcie uzyskane dzięki realizacji Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie pandemii COVID-19”. Projekt finansowany z budżetu państwa i Funduszy Europejskich Wiedza Edukacja Rozwój ma za zadanie zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej. Pozyskane przez powiat łomżyński środki w wysokości **102 405 zł** zostały przeznaczone na zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnej nauki (zakup laptopów, oprogramowania, drukarek) oraz zakup środków ochrony indywidualnej (maseczek, rękawiczek, środków dezynfekcyjnych). Łącznie do rodzin zastępczych z terenu powiatu łomżyńskiego trafiło **31 zestawów komputerowych** oraz **114 zestawów ochrony osobistej**. Projekt, którego liderem było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zaś jego realizacja stała się możliwa dzięki współpracy samorządu powiatowego oraz Wojewody Podlaskiego, przyczynił się do wsparcia dzieci i rodziców zastępczych w zakresie bezpiecznej realizacji swoich obowiązków w sytuacji zagrożenia epidemią choroby COVID – 19.

II. Domy pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876, z późn. zm.) „**Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej**”.

Wyróżnia się następujące typy domów pomocy dla:

- 1) osób w podeszłym wieku,
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych,
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych,
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie,
- 7) osób uzależnionych od alkoholu.

Powiat Łomżyński prowadzi dwa domy pomocy społecznej, które mają zezwolenia wydane przez Wojewodę Podlaskiego na czas nieokreślony:

- **Dom Pomocy Społecznej Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży, przy ul. Sikorskiego 222** dla 30 osób w podeszłym wieku oraz **Filia Domu w Kownatach 85, gm. Piątek** dla 20 osób przewlekle psychicznie chorych;
- **Dom Pomocy Społecznej pw. św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie Caritas Diecezji Łomżyńskiej** dla 56 osób przewlekle psychicznie chorych (kobiet).

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w domach pomocy społecznej przebywało **104 mieszkańców**, z tego:

- skierowanych przed 2004 rokiem - 17 mieszkańców;
- skierowanych i umieszczonych po 2004 roku - 87 mieszkańców.

Na osoby skierowane do domów pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 roku, powiat otrzymuje dotację celową.

Osoby ponoszą miesięczną odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w wysokości 70% posiadanego dochodu.

Dla osób skierowanych i umieszczonych w domach po 1 stycznia 2004 r., zgodnie z art. 60, ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

Opłatę za pobyt w domu wnoszą w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej niż 70% dochodu,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi, zgodnie z zawartą umową z gminą,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatą mieszkańca i rodziny.

W kwestii domów pomocy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wydało **47 decyzji administracyjnych.**

Na dzień 31 grudnia 2020 r. **na umieszczenie w naszych Domach oczekiwało 12 osób**, w tym: na Dom Pomocy Społecznej PKPS w Łomży - **1 osoba**, na Dom Pomocy Społecznej w Kownatach - **5 osób** i na Dom Pomocy Społecznej w Tykocinie - **6 osób**.

2.1. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży.

Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży prowadzi Polski Komitet Pomocy Społecznej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Placówka dysponuje 30 miejscami. Na dzień 31 grudnia 2020 r. w DPS przebywało **4 mieszkańców umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywanych z dotacji celowej budżetu państwa i **25 mieszkańców umieszczonych po 1 stycznia 2004 r.**, za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariusz pochodzi.

W 2020 r. koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Łomży wynosił **3. 854 zł miesięcznie.**

Na koniec okresu sprawozdawczego w Domu przebywało **29 mieszkańców** (4 na starych zasadach i 25 na nowych zasadach), w wieku **od 41 do 93 lat**, w tym:

- od 41 do 50 lat – 1 osoba,
- od 51 do 60 lat – 4 osoby,
- od 61 do 70 lat – 8 osób,
- od 71 do 80 lat – 8 osób,
- od 81 do 90 lat – 6 osób,
- powyżej 90 lat – 2 osoby.

Z ogólnej liczby mieszkańców:

Sprawność:

- 2 osoby poruszają się bardzo słabo tylko przy pomocy opiekuna,
- 13 osób jest samodzielnych.
- 5 osób leżących,
- 9 osób poruszających się przy pomocy sprzętu ortopedycznego (wózek inwalidzki, trójnóg, chodzik, laska).

Spożywanie posiłków:

- 5 osób wymagających karmienia,
- 24 osoby są samodzielne w spożywaniu posiłków.

Pielęgnacja i higiena:

- 23 osoby są pieluchowane,
- 1 osoba jest cewnikowana.

Główne schorzenia mieszkańców:

- choroby otępienne, w tym choroba Alzheimera,
- nadciśnienie tętnicze,
- stany po udarze mózgu, niedowład,
- cukrzyca,
- choroby tarczycy,
- schizofrenia,
- upośledzenie umysłowe,
- parkinson.

Na dzień 31.12.2020 r. w DPS przebywało **9 osób ubezwłasnowolnionych całkowicie**. Opiekunami prawnymi osób ubezwłasnowolnionych są członkowie rodziny.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. decyzją Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży i Starszego Specjalisty Pracy Socjalnej PCPR w Łomży w DPS zostało umieszczonych **7 osób**. W okresie objętym sprawozdaniem **odeszło 8 osób – zmarło**. Pogrzebami mieszkańców zajmowały się rodziny (4 osoby) i DPS (4 osoby).

Z ogólnej liczby osób przebywających w DPS:

- 27 osób posiada stopień znaczny lub I grupę inwalidzką,
- 2 osoby nie posiadają orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

Z ogólnej liczby 29 mieszkańców:

- 2 osoby mają zasiłek stały,
- 11 osób ma renty z KRUS lub ZUS.
- 16 osób ma emerytury z KRUS lub ZUS.

Na koniec 2020 r. mieszkańcy umieszczeni po 1 stycznia 2004 r. na tzw. „nowych zasadach” (25 osób) pochodzili z następujących gmin:

Lp.	Gmina / Miasto	Liczba osób
1.	Miasto Łomża	14
2.	Przytuły	1
3.	Miasto Mława	1
4.	Miasto – Gmina Jedwabne	1
5.	Miasto Kolno	1
6.	Miastkowo	2
7.	Gmina Goworowo	1
8.	Gmina Piątnica	2
9.	Miasto Zambrów	1
10.	Stawiski	1
	Razem:	25

Zdecydowaną większość stanowią mieszkańcy Miasta Łomży (14 osób). Miesięczny koszt utrzymania tych osób wynosi **53.956 zł (według średniego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS - 3.854 zł miesięcznie)**. Kwotę **7.708 zł** płaci za swoich **2** mieszkańców Gmina Piątnica i Gmina Miastkowo.

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku 3 kondygnacyjnym, bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę osobową oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2020 r. w skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej PKPS w Łomży wchodziło 15 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

2.2. Dom Pomocy Społecznej PKPS – filia w Kownatach.

W dniu 24 marca 2015 r. Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży uruchomił Filię Domu Pomocy Społecznej w Kownatach dla 20 osób (kobiet i mężczyzn) przewlekle psychicznie chorych. Na koniec grudnia 2020 r. w placówce przebywało 19 osób, z czego **10 było ubezwłasnowolnionych całkowicie**. Opiekunami prawnymi tych mieszkańców są członkowie rodzin, pracownicy DPS i inne osoby wyznaczone przez Sąd.

W 2020 r. koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej PKPS – filii w Kownatach wynosił **3. 854 zł miesięcznie**.

Charakterystyka mieszkańców.

Na koniec okresu sprawozdawczego w Domu przebywało **19 mieszkańców** w wieku **od 24 do 89 lat**, w tym:

- od 20 do 30 lat – 2 osoby,
- od 31 do 40 lat – 3 osoby,
- od 41 do 50 lat – 3 osoby,
- od 51 do 60 lat – 2 osoby,
- od 61 do 70 lat – 7 osób,
- od 71 do 80 lat – 1 osoba,
- powyżej 81 lat – 1 osoba.

Z ogólnej liczby mieszkańców:

Sprawność:

- 10 osób wymaga pomocy opiekuna przy wykonywaniu codziennych czynności,
- 9 osób jest samodzielnych w czynnościach dnia codziennego,
- 1 osoba porusza się przy pomocy sprzętu ortopedycznego (kule).

Spożywanie posiłków:

Wszyscy mieszkańcy spożywają posiłki samodzielnie.

Pielęgnacja i higiena:

- 3 osoby są pieluchowane.

Główne schorzenia mieszkańców:

- różne odmiany schizofrenii (paranoidalna, niezróżnicowana),
- organiczne zaburzenia osobowości,
- choroba dwubiegunowa,
- choroby otępienne, w tym choroba Alzheimera,
- nadciśnienie tętnicze,
- stany po udarze mózgu, niedowład,
- cukrzyca,
- choroby tarczycy,
- upośledzenie umysłowe,
- epilepsja,
- zaburzenia poalkoholowe,
- choroby nowotworowe.

W Domu Pomocy Społecznej w Kownatach wszyscy mieszkańcy przebywają na „nowych zasadach”, tj. decyzje o skierowaniu i odpłatności wydaje gmina, z której pensjonariusze pochodzą.

Na koniec 2020 r. mieszkańcy pochodzili z następujących gmin:

Lp.	Gmina / Miasto	Liczba
1.	Miastkowo	2
2.	Wizna	1
3.	Przytuły	1
4.	Miasto Łomża	4
5.	Gmina Łomża	2
6.	Miasto Dąbrowa Białostocka	3
7.	Piątnica	1
9.	Miasto Grajewo	1
10.	Śniadowo	1
11.	Miasto Białystok	1
12.	Miasto - Gmina Lwówek Śląski	1
13.	Miasto Wasilków	1
	Razem:	19

Zdecydowaną większość stanowią mieszkańcy Miasta Łomży (4 osoby). Miesięczny koszt utrzymania tych osób wynosi **15.416 zł (według średniego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS - 3.854 zł miesięcznie)**. Kwotę **11.562 zł** płaci Miasto Dąbrowa Białostocka za 3 swoich podopiecznych, zaś kwotę **7.708 zł** Gmina Łomża i Gmina Miastkowo.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. decyzją Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży i Starszego Specjalisty Pracy Socjalnej PCPR w Łomży w DPS w Kownatach zostało umieszczone **2 osoby**. W okresie objętym sprawozdaniem **odeszło 3 osoby, w tym 1 osoba usamodzielniała się, 1 zrezygnowała z DPS i 1 zmarła.**

Z ogólnej liczby osób przebywających w DPS:

- 14 osób posiada stopień znaczny,
- 7 osób posiada stopień umiarkowany (lub całkowitą niezdolność do pracy).

Z ogólnej liczby 19 mieszkańców:

- 1 osoba utrzymuje się z dzierżawy ziemi,
- 1 osoba ma zasiłek stały,
- 12 osób ma renty z KRUS i ZUS ,
- 5 osób ma emerytury z KRUS i ZUS.

Dom Pomocy Społecznej mieści się na paterze w budynku 2 kondygnacyjnym, bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę osobową oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej. Na piętrze znajduje się Środowiskowy Dom Samopomocy.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2020 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej PKPS w Łomży wchodziło 11 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

2.3. Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie.

Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie prowadzi Caritas Diecezji Łomżyńskiej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Decyzją nr PS-V.9423.5.2016.MN z dnia 27.04.2016 r. Wojewoda Podlaski zwiększył liczbę miejsc w DPS z 54 do 56.

Placówka dysponuje 56 miejscami dla kobiet przewlekle psychicznie chorych. Na koniec 2020 r. w DPS przebywało **13 mieszkanek umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywanych z dotacji celowej budżetu państwa i **43 mieszkanki umieszczone po 1 stycznia 2004 r.**, za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariuszka pochodzi.

W 2020 r. koszt utrzymania mieszkanki w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wynosił **3.448 zł miesięcznie**.

Na koniec okresu sprawozdawczego w Domu przebywało 56 mieszkanek w wieku **od 22 do 88 lat**, w tym:

- od 18 do 39 lat – 4 osoby,
- od 40 do 59 lat – 22 osoby,
- od 60 do 64 lat – 4 osoby,
- od 65 do 74 lat – 12 osób,
- od 75 do 79 lat – 6 osób,
- 80 lat i powyżej – 8 osób.

Z ogólnej liczby mieszkańców:

Sprawność:

- 14 osób wymaga całkowitej pomocy przy wykonywaniu codziennych czynności,
- 24 osoby wymagają częściowej pomocy przy wykonywaniu codziennych czynności,
- 18 osób jest samodzielnych,
- nie ma osób leżących,
- 7 osób porusza się na wózkach inwalidzkich,
- 1 osoba porusza się przy pomocy sprzętu ortopedycznego – laski.

Spożywanie posiłków:

- 1 osoby wymagają karmienia,
- 10 osób wymaga pomocy przy karmieniu,
- 32 osoby są na dietach (wątrobowej, wegetariańskiej, cukrzycowej, bezmlecznej, bezglutenowej).

Higiena i pielęgnacja

- 16 osób jest pieluchowanych.

Główne schorzenia mieszkanek:

- schizofrenia różnego typu,
- upośledzenie umysłowe,
- choroby otępienne, w tym choroba Alzheimera,
- zaburzenia depresyjne ,
- organiczne zaburzenia urojeniowe, nastroju, osobowości i zachowania,
- epilepsja,
- parkinsonizm,
- zespół Korsakowa.

Na dzień 31.12.2020 r. w DPS przebywało 15 osób ubezwłasnowolnionych, w tym 11 osób całkowicie, których opiekunami prawnymi są: członkowie rodziny, osoba obca i pracownik DPS (1 osoba) oraz 4 osoby częściowo ubezwłasnowolnione.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. decyzją Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży i Starszego Specjalisty Pracy Socjalnej PCPR w Łomży w DPS w Tykocinie zostało umieszczonych **6 osób**. W okresie objętym sprawozdaniem odeszło **6 osób**. Pogrzebami mieszkanek zajmowały się rodziny.

Z ogólnej liczby osób przebywających w DPS:

- 28 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności,
- 22 osoby posiadają umiarkowany stopień niepełnosprawności,
- 6 osób nie posiada orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

Z ogólnej liczby 56 mieszkanek:

- 23 osoby pobierają emeryturę,
- 28 osób pobiera rentę,
- 5 osoby pobiera zasiłek stały.

Na koniec 2020 r. mieszkanki umieszczone po 1 stycznia 2004 r. na tzw. „nowych zasadach” (43 osoby) pochodziły z następujących gmin:

Lp.	Gmina / Miasto	Liczba osób
1.	Miasto Białystok	12
2.	Miasto Łomża	1
3.	Miasto – Gmina Michałowo	3
4.	Miasto – Gmina Tykocin	1
5.	Miasto Zabłudów	1
6.	Gmina Rutki	1
7.	Miasto Ciechanowiec	1
8.	Miasto Zambrów	3
9.	Miasto Hajnówka	1
10.	Miasto – Gmina Kobylin	1
11.	Boćki	1
12.	Miasto Dąbrowa Białostocka	2
13.	Gmina Wysokie Mazowieckie	1
14.	Brańsk	1
15.	Gmina Grajewo	1
16.	Miasto Supraśl	2
17.	Miastkowo	1
18.	Gmina Turośl	1
19.	Miasto Ełk	1
20.	Miasto Łapy	1
21.	Miasto Knyszyn	1
22.	Gmina Zawady	1
23.	M- G Nowogród	1
24.	Gmina Gródek	1
25.	M- G Lipsk	1
26.	Gmina Krypno	1
	Razem:	43

Zdecydowaną większość stanowią mieszkańcy Miasta Białegostoku (12 osób). Miesięczny koszt utrzymania tych osób wynosi **41.376 zł (według średniego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS - 3.448 zł miesięcznie)**. Kwotę **10.344 zł** płacą za swoje **3** mieszkanki Miasto Zambrów i Miasto – Gmina Michałowo, po **6.896 zł** za **2** podopieczne Miasto Supraśl i Miasto Dąbrowa Białostocka.

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku dwukondygnacyjnym bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej. Mieszkańcy zamieszkują w 15 pokojach, spełniających wymogi obowiązującego standardu. Dom zapewnia mieszkańcom 3 posiłki dziennie, z uwzględnieniem zalecanych diet.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest Zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2020 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wchodziło **28 pracowników**.

W budynku należącym do Caritas Diecezji Łomżyńskiej, w którym mieści się Dom Pomocy Społecznej większą część poddasza zajmuje **Środowiskowy Dom Samopomocy**, który przeznaczony jest dla 20 mieszkańców miasta i gminy Tykocin. Jest to placówka **typu A, B i C** (*typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych, typ B – dla osób upośledzonych umysłowo i typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych*). Dom Pomocy Społecznej współpracuje ze Środowiskowym Domem Samopomocy poprzez różne spotkania organizacyjne oraz wspólne wyjazdy. Pokoje spełniają wymagane standardy i wyposażone są w meble i niezbędny sprzęt. Pomieszczenia są czyste i estetyczne. W ramach zajęć odbywają się różnego rodzaju treningi mające na celu usamodzielnienie uczestników. Posiłki przyrządzane są w ramach treningu kulinarnego.

Domy Pomocy Społecznej działające na zlecenie Powiatu Łomżyńskiego świadczą swoim podopiecznym usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające, które uwzględniają stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości osób przebywających w DPS, a także prawa człowieka, w tym w szczególności prawo do poszanowania i ochrony godności, wolności, intymności i poczucia bezpieczeństwa oraz ochronę dóbr osobistych. Dla każdego mieszkańca opracowywane są indywidualne plany wsparcia, które koordynują „pracownicy pierwszego kontaktu” działający w ramach zespołu terapeutyczno – opiekuńczego. Domy pomocy zapewniają swoim mieszkańcom kontakty z rodziną i opiekunami prawnymi. Podopieczni jeżdżą do swoich domów rodzinnych i są odwiedzani na miejscu w DPS. Nieliczna grupa jest samotna i pozostaje w Domu.

Domy pomocy społecznej są kontrolowane przez Podlaski Urząd Wojewódzki Wydział Polityki Społecznej w Białymstoku w zakresie przestrzegania standardów usług, Sędziów Sądów Rodzinnych w Łomży i Białymstoku (opieka nad osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi i skierowanymi do DPS na podstawie postanowienia Sądu – bez zgody) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży (kontrole finansowe dotacji, odpłatności za DPS, organizacja świadczeń zdrowotnych, funkcjonowanie zespołu terapeutycznego itd.). W 2020 r. z powodu COVID – 19 PCPR w Łomży nie kontrolował DPS.

W 2020 r. w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19 domy pomocy społecznej funkcjonujące na zlecenie Powiatu Łomżyńskiego wprowadziły poniższe zasady:

1. nie było odwiedzin osób bliskich u mieszkańców DPS, kontakt odbywał się wyłącznie telefonicznie ; w DPS w Tykocinie w sytuacjach wyjątkowych dopuszczono rozmowę przez balkon , który usytuowany jest na I piętrze,
2. pracownicy DPS w kontakcie z podopiecznymi używali środków ochrony osobistej (maseczek, przyłbic, rękawiczek, kombinezonów),
3. pracownicy i mieszkańcy DPS byli poddawani testom na koronawirusa; nie udało się uniknąć zachorowań mieszkańców i pracowników w DPS. Najtrudniejsza sytuacja była w Domu Pomocy Społecznej w Łomży pod koniec 2020 r. gdzie zachorowali wszyscy pracownicy i większość mieszkańców, przez pewien czas pracowników DPS wspomagali zakonnicy z Krakowa,
4. przyjęcia nowych mieszkańców poprzedzone były wykonaniem testu na COVID – 19, żeby uniknąć zakażenia nowe osoby przez 14 dni były izolowane od pozostałej społeczności,
5. mieszkańcy nie mogli wychodzić poza teren DPS,
6. co trzy godziny dezynfekowane były barierki i klamki w obiektach,
7. paczki od rodzin na 24 godziny były poddawane kwarantannie,
8. w DPS w Tykocinie podczas nabożeństw Kościoła był podzielony na strefy dla mieszkanki i społeczności lokalnej,
9. codziennie mierzono temperaturę mieszkańcom i pracownikom DPS,
10. obowiązywał zakaz wstępu osób trzecich do DPS.

W 2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży było w stałym kontakcie z Domami Pomocy Społecznej w Łomży, Kownatach i Tykocinie oraz z Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku w kwestii monitorowania zachorowań mieszkańców i pracowników DPS na COVID -19. Do końca lutego 2021 r. zaszczepiono wszystkich mieszkańców DPS oraz chętnych pracowników.

III. Realizacja zadań pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat

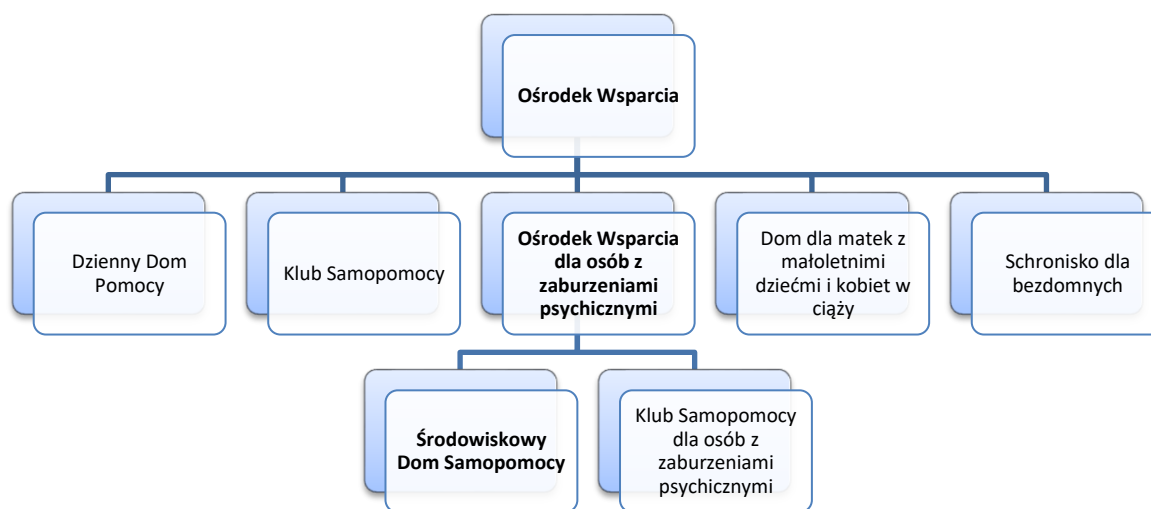
3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach.

Zgodnie z art. 20 ust 1, pkt 2 ustawy o pomocy społecznej – „Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia³.

Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Rysunek 7: Struktura organizacyjna ośrodków wsparcia w Polsce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

³ Zgodnie z art. 51 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Na terenie powiatu łomżyńskiego funkcjonuje jeden środowiskowy dom samopomocy o zasięgu ponadgminnym – **Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach** (do dnia 31 grudnia 2015 roku funkcjonujący pod nazwą Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Kownatach).

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach prowadzony jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Okręgowy w Łomży na zlecenie Powiatu Łomżyńskiego. Podstawowym zadaniem Domu jest świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

ŚDS w Kownatach posiada 53 miejsca dziennego pobytu, w tym 8 miejsc z możliwością całodobowego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W kwestii dziennego pobytu Ośrodek funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 7³⁰ do 15³⁰, w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie prowadzone są zajęcia z uczestnikami, a pozostały czas przeznaczony jest na czynności porządkowe, przygotowanie zajęć, prowadzenie dokumentacji, a także zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia na zajęcia i odwożenia po zajęciach.

Osoby korzystające z miejsc całodobowego pobytu mają zapewnione usługi odpowiednie do ich niezbędnych potrzeb, w tym co najmniej 10 godzin na dobę przeznaczają się na czas wolny i wypoczynek nocny uczestników.

Okres korzystania z miejsca całodobowego pobytu w Domu nie może być jednorazowo dłuższy niż 3 miesiące, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy w uzasadnionych przypadkach, przy czym maksymalny okres pobytu całodobowego osoby w roku kalendarzowym nie może być dłuższy niż 8 miesięcy.

Osoby zainteresowane skierowaniem do ŚDS w Kownatach wniosek o skierowanie na pobyt dzienny lub całodobowy składają do ośrodka pomocy społecznej właściwego na miejsce swojego zamieszkania, dołączając zaświadczenie lekarskie, wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, o występujących zaburzeniach psychicznych oraz zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji osób niepełnosprawnych fizycznie, a także orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o ile osoba takie posiada.

Rysunek 8: Procedura ubiegania się o skierowanie do ŚDS.

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia MPIPS w sprawie ŚDS.

Po skompletowaniu dokumentacji ośrodki pomocy społecznej przekazują wniosek wraz z dokumentami i rodzinnym wywiadem środowiskowym do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w celu wydania decyzji administracyjnej o skierowaniu do ŚDS.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach przebywało 50 osób, w tym:

- typu A – osoby przewlekle psychicznie chore – 20 osób,
- typu B – osoby z niepełnosprawnością intelektualną – 30 osób.

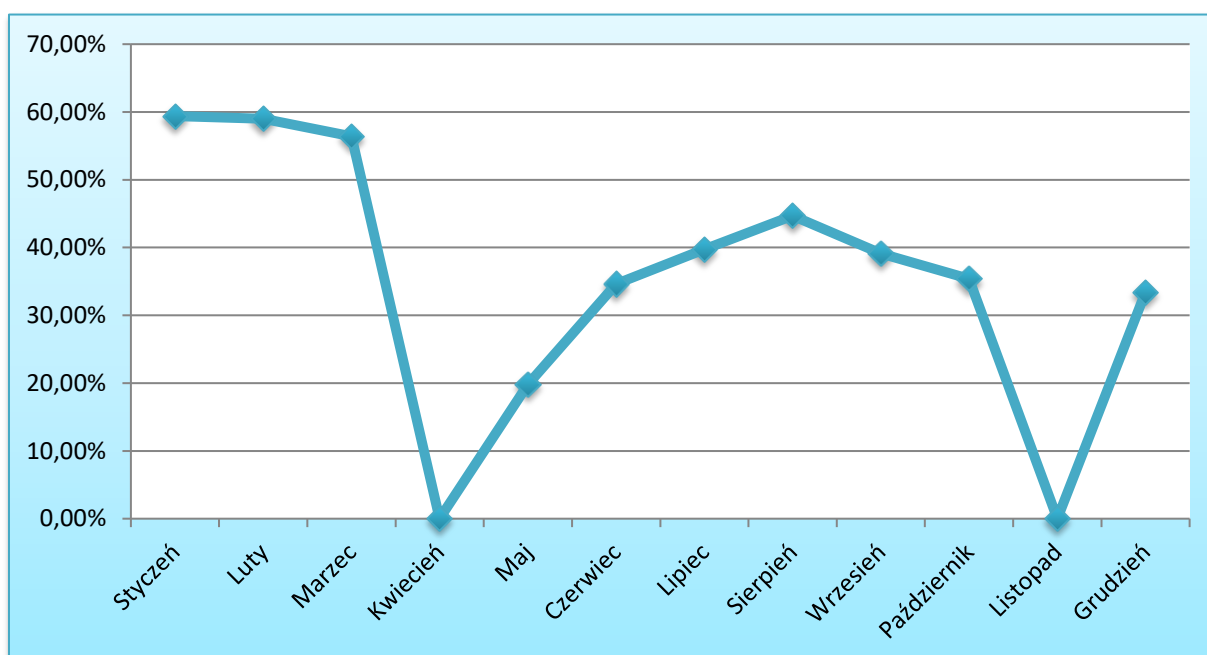
W okresie sprawozdawczym na zajęcia dzienne organizowane przez ŚDS uczęszczało łącznie 60 osób. Z wszystkich osób uczęszczających na zajęcia 21 to kobiety, a 39 to mężczyźni. Wiek uczestników plasował się w przedziale od 22 lat do 64 lat. Wśród uczestników 16 osób było ubezwłasnowolnionych całkowicie, ich opiekunami prawnymi są członkowie rodziny. Główne schorzenia uczestników Domu to: schizofrenia, niepełnosprawność intelektualna oraz zaburzenia neurologiczne. Dziewięciu uczestników posiadało niepełnosprawność sprzężoną. W 2020 roku w ŚDS w Kownatach nie było osób korzystających z pobytu całodobowego.

Na 60 uczestników ŚDS najwięcej – 31 osób (52 %) posiadało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 26 osób (43 %) legitymowało się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a 3 uczestników Ośrodka pomimo występowania zaburzeń psychicznych nie miało orzeczonego stopnia niepełnosprawności.

W 2020 roku średnia frekwencja uczestników dziennego pobytu wyniosła 18,60 osób / dziennie, to jest 35,13 %. W poszczególnych miesiącach frekwencja przedstawiała się następująco:

- styczeń 2020 – 32,67 osób / dzień = 59,39 %
- luty 2020 – 32,45 osób / dzień = 59 %
- marzec 2020 – 29,89 osób / dzień = 56,39 %
- kwiecień 2020 – zawieszenie działalności ŚDS (pandemia COVID-19)
- maj 2020 – 10,50 osób / dzień = 19,81 %
- czerwiec 2020 – 17,67 osób / dzień = 34,64 %
- lipiec 2020 – 20,26 osób / dzień = 39,73 %
- sierpień 2020 – 22,80 osób / dzień = 44,71 %
- wrzesień 2020 – 21,14 osób / dzień = 39,14 %
- październik 2020 – 19,12 osób / dzień = 35,40 %
- listopad 2020 – zawieszenie działalności ŚDS (pandemia COVID-19)
- grudzień 2020 – 16,71 osób / dzień = 33,41 %

Rysunek 9: Frekwencja uczestników ŚDS w Kownatach w poszczególnych miesiącach roku.

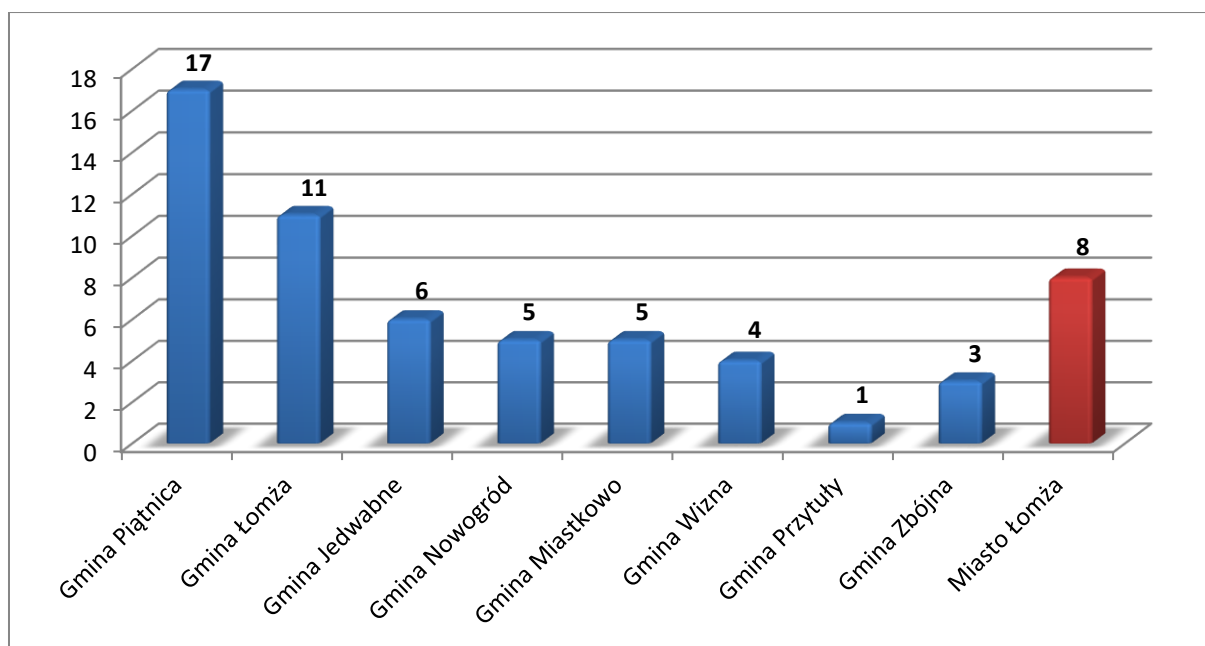

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności ŚDS w Kownatach za 2020 rok.

Najwyższą frekwencję pobytu uczestników w ŚDS w Kownatach odnotowano w miesiącach styczeń – luty, osiągając maksymalnie 59 %. Od 16 marca 2020 r. do 25 maja 2020 r. działalność ŚDS była zawieszona z polecenia Wojewody Podlaskiego w związku z pandemią COVID-19. Po wznowieniu działalności Ośrodka uczestnicy ŚDS byli dowożeni z podziałem na dwie grupy, które nie miały kontaktu ze sobą. Grupy wymieniały się co tydzień. Kolejne zawieszenie działalności ŚDS spowodowane pandemią COVID-19 miało miejsce w okresie 26 października – 6 grudnia 2020 r.

Uczestnicy ŚDS pochodzą głównie z terenu powiatu łomżyńskiego – 52 osoby (z gmin: Piątnica – 17 osób, Gmina Łomża – 11 osób, Jedwabne – 6 osób, Nowogród – 5 osób, Miastkowo – 5 osób, Wizna – 4 osoby, Przytuły – 1 osoba, Zbójna – 3 osoby). Ponadto na podstawie zawartego porozumienia z usług Domu korzystało 8 mieszkańców miasta Łomża.

Rysunek 10: Liczba uczestników ŚDS w Kownatach wg miejsca zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Łomży.

Uczestnicy dziennego pobytu na zajęcia organizowane w ŚDS dowożeni byli z terenu ośmiu gmin powiatu łomżyńskiego (łącznie z 29 różnych miejscowości) oraz z miasta Łomża. Dowóz odbywał się czterema samochodami: trzema wynajętymi autobusami przystosowanymi do przewożenia osób na wózkach inwalidzkich oraz własnym środkiem transportu – 9 osobowym mikrobusie należącym do PKPS.

Dziennie, aby dowieźć do ŚDS i z powrotem do miejsca zamieszkania wszystkich uczestników, kierowcy pokonywali trasę około **400 km**.

Na utrzymanie Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach otrzymuje dotacje od Wojewody Podlaskiego oraz środki finansowe z rezerwy celowej budżetu państwa.

W 2020 roku wojewódzka kwota dotacji na jednego uczestnika ŚDS wynosiła **1 752,50 zł** miesięcznie. Ponadto dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, które posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, Wojewoda Podlaski zwiększył dotację o kwotę **525,75 zł** miesięcznie.

Całość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie placówki w 2020 roku wyniosła **1 208 288,50 zł**, z czego:

- 1 151 507,50 zł – dotacja Wojewody Podlaskiego na bieżące prowadzenie placówki,
- 56 781 zł – środki finansowe z rezerwy celowej budżetu państwa, przyznawane na podstawie art. 51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach, na koniec grudnia 2020 roku zatrudnionych było 21 osób (łącznie 15,40 etatów), z czego 12 osób wchodziło w skład zespołu wspierająco – aktywizującego.

Tabela 7: Liczba zatrudnionych pracowników w ŚDS, z podziałem na stanowiska pracy i etaty.

L.p.	Nazwa stanowiska pracy	Wielkość etatu
1.	Główny księgowy	0,25 etatu
2.	Specjalista ds. kadrowych i bhp	0,25 etatu
3.	Księgowy	1 etat
4.	Pracownik gospodarczy	1 etat
5.	Kierownik stołówki / dietetyk	0,25 etatu
6.	Sprzątaczką	1 etat
7.	Pomoc kuchenna	0,25 etatu
8.	Kierowca	0,25 etatu
9.	Magazynier	0,25 etatu
Zespół Wspierająco – Aktywizujący:		
10.	Dyrektor	0,5 etatu
11.	Kierownik Zespołu / Pielęgniarka	1 etat
12.	Pracownik socjalny	1 etat
13.	Pedagog	1 etat
14.	Terapeuta	3 etaty
15.	Opiekun	3 etaty
16.	Fizjoterapeuta	1 etat
17.	Psycholog	0,4 etatu

Źródło: Sprawozdanie z działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Kownatach za 2020 rok.

Odpłatność miesięczna za korzystanie z pobytu dziennego w środowiskowym domu samopomocy wynosi 5% kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, ale tylko w sytuacji jeżeli dochód uczestnika samotnie gospodarującego lub dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę 300% odpowiedniego kryterium dochodowego tj.:

- w przypadku uczestnika samotnie gospodarującego, gdy jego dochód przekracza kwotę 2 103 zł miesięcznie,
- w przypadku uczestnika zamieszkującego w rodzinie, gdy dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę 1 584 zł miesięcznie.

Na koniec okresu sprawozdawczego odpłatność za zajęcia dzienne w ŚDS ponosiło 9 osób. Ponadto 3 osoby zostały na ich wniosek zwolnione całkowicie z tej odpłatności decyzją Dyrektora PCPR w Łomży. Pozostałe 38 osób korzystało nieodpłatnie z usług ŚDS ze względu na niski dochód – na podstawie art. 51b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Łączna kwota odpłatności pobrana od uczestników w 2020 roku wyniosła 3 726,79 zł. Środki te (w wysokości 3 540,45 zł – tj. 95%) zostały odprowadzone do budżetu Wojewody Podlaskiego.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży może zwolnić osoby zobowiązane do odpłatności za usługi w ośrodkach wsparcia, na ich wniosek, częściowo lub całkowicie z tej odpłatności, jeżeli występują uzasadnione okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych.

Wszystkie osoby skierowane zostały do Środowiskowego Domu Samopomocy w Kownatach decyzją administracyjną Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. Pierwsze decyzje kierujące na zajęcia dziennego pobytu wydawane są na trzy miesiące, kolejne na 12 miesięcy. W 2020 roku Dyrektor PCPR w Łomży wydał ogółem **151 decyzji administracyjnych** o skierowaniu i odpłatności w Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach.

IV. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym. Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców, by przemoc nie powtarzała się.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴, zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 roku, poz. 218)

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami odpowiednie działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu łomżyńskiego podejmują: Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji w Łomży, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Łomży, Biuro Porad Obywatelskich w Łomży oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało i uczestniczy w realizacji następujących programów dotyczących problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2021”;
- 2) „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2016 – 2021”.

4.1. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

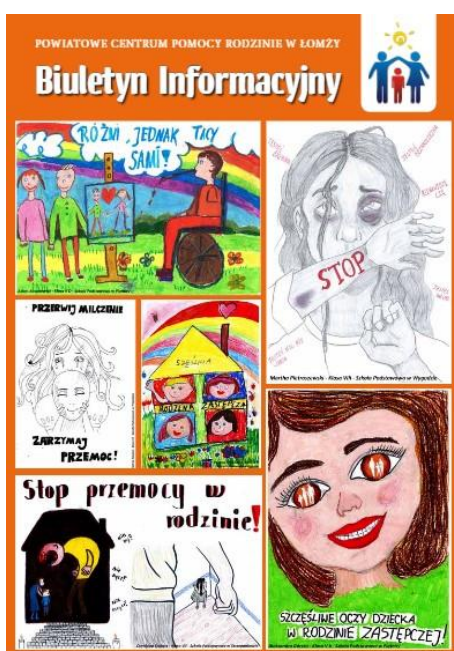
Uznając, że wszyscy mieszkańcy Powiatu Łomżyńskiego mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia, za naczelny cel programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2021 przyjęto: "Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska”.

Cele szczegółowe to:

- 1) PROFILAKTYKA I EDUKACJA SPOŁECZNA, w tym:
 - poszerzenie wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy w rodzinie;

- zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) OCHRONA I POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE, w tym:
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.
- 3) ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE:
- zintensyfikowanie działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 4) PODNOSZENIE KWALIFIKACJI KADR I DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ:
- zwiększenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - wsparcie osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

W 2020 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych dot. zjawiska przemocy opracowało biuletyn informacyjny dotyczący kwestii związanych z przemocą w rodzinie. Publikacja, której głównym tematem jest zjawisko przemocy, zawiera również artykuły traktujące o pieczy zastępczej oraz niepełnosprawności. W biuletynie wykorzystaliśmy prace laureatów konkursów plastycznych dotyczących ważnych spraw społecznych organizowanych przez PCPR w Łomży w ostatnich latach. Opracowany materiał wydrukowano w ilości 500 sztuk i udostępniono na stronie internetowej Centrum.

Ponadto, w dniu 14 lutego 2020 roku w Starostwie Powiatowym w Łomży odbyło się spotkanie robocze dotyczące współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, służby zdrowia, policji i sądem rodzinnym w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Inicjatorem spotkania było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

W obradach wzięli udział: sędziowie Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Łomży, przedstawiciel Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Łomży, Komendant Policji Miejskiej w Łomży, Naczelnik Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Łomży, przedstawiciel Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego SPZOZ w Łomży, Dyrektor Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży, kierownicy i pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego oraz Dyrektor i pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

Celem spotkania było omówienie problemów wynikających z realizacji ww. ustaw, które zaowocowało ustaleniem procedur zabezpieczenia dziecka w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.

4.2. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Program stanowi element całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców przemocy. Ukierunkowany jest na zmianę zachowania i postaw osób stosujących przemoc, a w rezultacie na redukcję ryzyka kontynuowania stosowania przez te osoby przemocy oraz zwiększenie ich możliwości do samokontroli agresywnego zachowania i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program opracowany został z uwzględnieniem wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowiących

załącznik nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.⁵

Podstawowymi celami działań programu korekcyjno-edukacyjnego są:

- a) powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
- b) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- c) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- d) uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- e) zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
- f) zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- g) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

W 2020 r. PCPR w Łomży z uwagi na brak zgłoszeń osób zainteresowanych wzięciem udziału w programie nie zorganizowano zajęć w warunkach wolnościowych, niestety z uwagi na stan epidemii koronawirusa COVID-19 nie mogliśmy również przeprowadzić programu w zakładzie karnym.

⁵ Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2014–2020.

V. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży realizuje następujące zadania powiatu z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 3) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 4) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 5) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- 6) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 7) realizacja programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

⁶ Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r, poz. 426, z późn. zm.).

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Rehabilitacja zawodowa natomiast, ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Na terenie powiatu łomżyńskiego zadania dotyczące rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łomży.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zalicza się uczestnictwo tych osób w warsztatach terapii zajęciowej oraz turnusach rehabilitacyjnych.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało aktualnie obowiązujący „*Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2019 – 2024*”. Celem głównym programu jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych umożliwiającym funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cele szczegółowe to:

- 1) inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- 2) rozwój usług rehabilitacyjnych, pomagających osiągnąć i utrzymać optymalny poziom niezależności i funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkiwania;
- 3) integracja społeczna, zapobieganie społecznemu wykluczeniu – wspieranie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym (kultura, sport, turystyka);
- 4) integracja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

5.1. Rehabilitacja społeczna.

Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu łomżyńskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2020 roku przyznał kwotę **1.116.918 zł**. Rada Powiatu Łomżyńskiego uchwałą Nr XV/97/2020 z dnia 22 maja 2020 roku, na zadania rehabilitacji społecznej, realizowane przez PCPR w Łomży, przeznaczyła kwotę 279.558 zł. Uchwałą Nr XIX/121/2020 Rady Powiatu Łomżyńskiego z 13 listopada 2020 r., zwiększono tę kwotę do **345.657,95 zł**.

Ze środków Funduszu realizowane były niżej wymienione zadania na rzecz osób niepełnosprawnych:

- 1) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – dofinansowano kwotę 44 803 zł dla 41 osób niepełnosprawnych (dzieciom, młodzieży do 24 roku życia, oraz osobom dorosłym);
- 2) dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania – dofinansowano kwotę 41 000 zł dla 7 osób niepełnosprawnych na przystosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 3) dofinansowanie do likwidacji barier technicznych osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania – dofinansowano kwotę 13 457 zł dla 3 osób niepełnosprawnych;
- 4) dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu osobom niepełnosprawnym – dofinansowano kwotę 11 496 zł dla 11 osób niepełnosprawnych;
- 5) dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego – dofinansowano kwotę 30 945 zł dla 14 osób niepełnosprawnych,
- 6) dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – w 2020 roku ze środków PFRON dofinansowano 221 wnioski osób niepełnosprawnych na kwotę 203957 zł, dotyczyły one zakupu:
 - środków pomocniczych:
 - aparatów słuchowych i wkładek usznych,
 - materaców i poduszek przeciwodleżynowych,
 - pielucho majtek,
 - cewników;

- przedmiotów ortopedycznych:
 - wózków inwalidzkich,
 - indywidualnych przedmiotów pionizujących,
 - obuwia ortopedycznego,
 - protez kończyn,
 - balkoników,
 - stabilizatora stawu kolanowego,
 - aparatów do bezdechu;

5.2. Realizacja programu „Aktywny Samorząd”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, w ramach programu celowego PFRON, od 2012 roku realizuje pilotażowy program „Aktywny Samorząd” na podstawie umowy podpisanej przez Powiat Łomżyński z Podlaskim Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Białymstoku.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu to:

- a) przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- b) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- c) umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- d) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji.

Adresatami programu są niepełnosprawni mieszkańcy powiatu łomżyńskiego, którzy w jego ramach – w 2020 roku – mogli z PCPR otrzymać następujące wsparcie:

1) MODUŁ I:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy;
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania;
- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego;
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (III poziom jakości);
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (III poziom jakości);
- pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;

2) MODUŁ II:

- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

PCPR w Łomży w ramach realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w 2020 roku udzieliło pomocy łącznie **26 osobom niepełnosprawnym** liczonym według unikalnego nr PESEL. Pomoc w likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (Moduł I) otrzymało **12 osób** niepełnosprawnych, natomiast z dofinansowania lub refundacji kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym (Moduł II) skorzystało **14 osób**.

Łącznie w 2020 roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wpłynęło 33 wnioski o dofinansowanie, na łączną kwotę 169 234 zł. Z przekazanych przez PFRON środków **zrealizowano wszystkie 33 wnioski** na łączną kwotę **155 811 zł**.

MODUŁ I

W 2020 roku podpisano i zrealizowano **12 umów** na łączną kwotę **99 102 zł**, w tym:

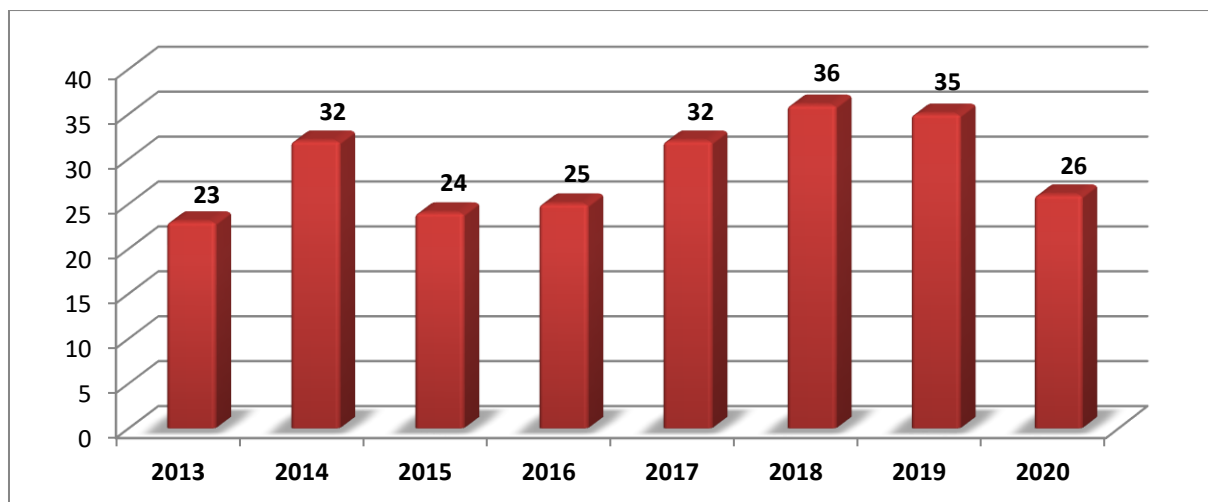
- **2 umowy na Obszar B, Zadanie 1** – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku lub dysfunkcją obu kończyn górnych, **na łączną kwotę 10 727 zł**;
- **5 umów na Obszar C, Zadanie 1** – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu w stopniu znacznym, **na łączną kwotę 49 500 zł**;
- **1 umowa na Obszar C, Zadanie 2** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (remont generalny wózka), **na kwotę 3 500 zł**;
- **1 umowa na Obszar C, Zadanie 3** – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne dla osoby niepełnosprawnej po amputacji prawej kończyny dolnej na wysokości uda, **na kwotę 20 000 zł**;
- **2 umowy na Obszar C, Zadanie 5** – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, **na kwotę 14 775 zł**;
- **1 umowa na Obszar D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, **na kwotę 600 zł**.

MODUŁ II

W 2020 roku podpisano i zrealizowano łącznie **21 umów** o dofinansowanie na łączną kwotę **56 709 zł**, z czego:

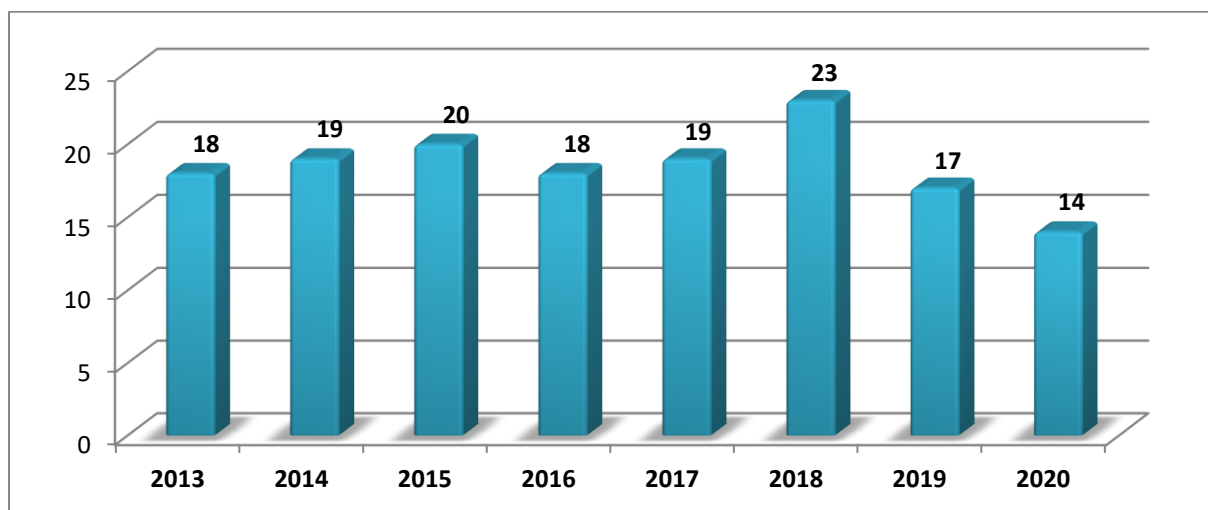
- I tura naboru wniosków miała miejsce w okresie od 1 do 30 marca 2020 r. Zawarto i zrealizowano **10 umów** o dofinansowanie kosztów nauki na łączną kwotę **23 558 zł**;
- II tura naboru wniosków miała miejsce w okresie od 1 września do 10 października 2020 r. Zawarto i zrealizowano **11 umów** o dofinansowanie kosztów nauki na łączną kwotę **33 151 zł**.

Rysunek 11: Liczba niepełnosprawnych mieszkańców powiatu łomżyńskiego, którzy otrzymali w PCPR wsparcie z pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”, w latach 2013 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Łomży.

Rysunek 12: Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali w PCPR pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, w latach 2013 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Łomży.

5.3. Realizacja programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

W 2020 roku, w związku z pandemią choroby zakaźnej COVID-19 wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uruchomił realizację programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. W ramach Modułu III tego programu wprowadzona została możliwość uzyskania pomocy finansowej w związku z wystąpieniem zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii.

Pomoc finansowa udzielana była osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły, w okresie od dnia 9 marca 2020 r. do dnia 16 listopada 2020 r., możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Wysokość pomocy wynosiła 500 zł miesięcznie na jedną osobę niepełnosprawną, z tym że okres, na jaki mogło zostać przyznane świadczenie, nie mógł być dłuższy niż 5 miesięcy.

Wsparcie skierowane było do osób niepełnosprawnych, którzy byli:

- uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej;
- uczestnikami środowiskowych domów samopomocy, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej;
- podopiecznymi dziennych domów pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej;
- podopiecznymi placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- uczestnikami programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON i w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne;
- pełnoletnimi (od 18. do 25. roku życia) uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć

rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim;

- pełnoletnimi (od 18. do 24. roku życia) wychowankami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, funkcjonujących na podstawie ustawy Prawo oświatowe.

Realizatorem programu dla osób zamieszkałych na terenie powiatu łomżyńskiego było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. W 2020 r. wpłynęło łącznie **183 wnioski o dofinansowanie**. Liczba wniosków spełniających wymogi programu wyniosła 175.

Liczba Wnioskodawców ogółem, którym udzielono pomocy w ramach programu to 93 osoby (liczonych wg indywidualnego numeru PESEL). Natomiast **liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono pomocy wyniosła 95**. Liczba osób niepełnosprawnych była wyższa niż liczba wnioskodawców, ponieważ wnioskodawcy mieli możliwość składania wniosków na kilku podopiecznych.

W 2020 roku środki finansowe PFRON wydatkowane przez PCPR w Łomży na realizację Modułu III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym...” wyniosły **217 500 zł**.

Osoby niepełnosprawne, które otrzymały wsparcie w ramach programu, były podopiecznymi następujących placówek rehabilitacyjnych:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Zakładach Spożywczych "BONA" w Łomży,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łomży,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Długoborzu,
- Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Łomży,
- Przedszkolny Ośrodek Wsparcia i Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Łomży.

5.4. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Wiele osób niepełnosprawnych, ze względu na rodzaj schorzenia nie jest w stanie pracować zarobkowo, niejednokrotnie osoby te mają kłopoty z opanowaniem codziennych czynności. Dla tych osób przeznaczone są warsztaty terapii zajęciowej – placówki, w których osoby niepełnosprawne mogą korzystać z szeroko rozumianej rehabilitacji, zmierzającej do poprawy ich rozwoju ogólnego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej oraz przystosowania do funkcjonowania społecznego.

Na terenie powiatu łomżyńskiego działa Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie. Powstał 1 grudnia 1999 roku, a rozpoczął swoją działalność 3 lutego 2000 roku. Warsztat funkcjonuje na podstawie umowy w sprawie prowadzenia i finansowania kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej zawartej pomiędzy Powiatem Łomżyńskim a Stowarzyszeniem „Rodzice Dzieciom Troski Specjalnej” w Marianowie. WTZ w Marianowie jest placówką typu dziennego przeznaczoną dla 35 niepełnosprawnych intelektualnie uczestników. Z ogólnej liczby 35 uczestników, 13 to mieszkańcy Miasta Łomża, zaś pozostali to mieszkańcy powiatu łomżyńskiego. Powiaty te partycypują w kosztach utrzymania swoich mieszkańców. Warsztat mieści się w budynku byłego internatu Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie.

Podstawą finansowania działalności WTZ w Marianowie są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznane na działalność warsztatu w 2020 roku w wysokości **717 360,00 zł.** na podstawie Uchwały Rady Powiatu Łomżyńskiego Nr XV/97/2020 z 22 maja 2020 r. oraz środki Powiatu Łomżyńskiego przyznane na podstawie umowy Nr 45/2020 zawartej w dniu 05 czerwca 2020 r. w sprawie przekazania i rozliczenia dotacji celowej na dofinansowanie kosztów działania Warsztatu Terapii Zajęciowej w części nieobjętej dofinansowaniem PFRON w wysokości: **79 706,67 zł.**

Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie otrzymał środki finansowe na rok 2020 w łącznej wysokości **797 066,67 zł.**

Kadra Warsztatu Terapii Zajęciowej w Marianowie:

- Liczba osób zatrudnionych – **13** osób na umowę o pracę,
- Liczba etatów – **11.**

Tabela 8: Rodzaj i kierunek wykształcenia kadry WTZ:

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Stanowisko	Wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje
Wyższe magisterskie	6	Psycholog	mgr psychologii pracy, studium doradztwa zawodowego, studia podyplomowe z oligofrenopedagogiki
		Główna księgową	mgr finanse i rachunkowość przedsiębiorstw
		Instruktor terapeuta pracownia przyrodnicza	mgr pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, terapeuta zajęciowy
		Instruktor terapeuta pracownia malarstwa i rękodzieła	mgr pedagogiki specjalnej
		Instruktor terapeuta pracownia muzykoterapeutyczna	mgr filologii polskiej, studia podyplomowe z oligofrenopedagogiki
		Specjalista ds. rewalidacji	mgr pedagogiki rewalidacyjnej
Licencjat	1	Dyrektor	lic. pedagogiki niepełnosprawnych intelektualnie, kurs z zakresu wsparcia dla WTZ i zatrudniania osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy, kurs dla Administratorów i Inspektorów Ochrony Danych Osobowych
Średnie zawodowe	5	Instruktor terapeuta pracownia edukacji technicznej	Instruktor terapii uzależnień, opiekun medyczny
		Instruktor terapeuta pracownia przystosowania do życia codziennego	opiekun w domu pomocy społecznej
		Instruktor terapeuta pracownia multimedialna i technik graficznych	technik fizjoterapii
		Instruktor terapeuta pracownia ceramiczna	studium pedagogiczne
		Pracownik gospodarczy	technik rolnictwa
Zawodowe	1	Kierowca	prawo jazdy kategorii A, B, C

Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej w Marianowie:

W okresie sprawozdawczym na zajęcia w placówce uczęszczało 37 osób niepełnosprawnych. Wszyscy uczestnicy posiadali ważne orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz wskazanie do terapii zajęciowej.

Liczba uczestników warsztatu: 35 osób – stan na 31.12.2020 r.

Podział uczestników ze względu na płeć:

- liczba kobiet – 18,
- liczba mężczyzn – 17.

Przedział wiekowy	Ilość osób
20 - 24	1
25 – 30	6
31 – 40	14
41 – 50	11
51 - 57	3
Stopień niepełnosprawności	Liczba osób
Znaczny	24
Umiarkowany	11

Tabela 9: Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego (liczba osób)

Rodzaj niepełnosprawności wiodącej	Symbol niepełnosprawności	Ilość osób	W tym osoby z niepełnosprawnością sprzężoną
Upośledzenie umysłowe	01-U	14	3
Choroby psychiczne	02-P	13	4
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	03-L	-	-
Choroby narządu wzroku	04-O	-	-
Upośledzenie narządu ruchu	05-R	-	-
Epilepsja	06-E	1	1
Choroby układu oddechowego i krążenia	07-S	-	-
Choroby układu pokarmowego	08-T	-	-
Choroby układu moczowo-płciowego	09-M	-	-
Choroby neurologiczne	10-N	7	6
Inne	11-1	-	-
RAZEM		35	14

WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:45 do 16:00. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się zgodnie z programami poszczególnych pracowni oraz zgodnie z indywidualnymi programami w grupach 5 osobowych, w 7 pracowniach terapeutycznych:

- pracownia przystosowania do życia codziennego,
- pracownia malarstwa i rękodzieła,
- pracownia multimedialna i technik graficznych,
- pracownia edukacji technicznej,
- pracownia teatralno-muzykoterapeutyczna,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia przyrodnicza.

Każdy z uczestników realizuje indywidualny program rehabilitacji i terapii, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu z rodziną, obserwacji, działań i zachowania w Warsztacie. Program jest realizowany w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb. Prowadzone jest także wsparcie psychoterapeutyczne oraz rehabilitacja lecznicza w zakresie fizjoterapii. W programie terapeutycznym warsztatu przewidziane jest także prowadzenie zajęć poza godzinami pracy i siedzibą Warsztatu. Realizowane w WTZ indywidualne programy rehabilitacji i terapii są autorskimi programami tej placówki. Zostały one podzielone na działy: formy i metody rehabilitacji, zakres i planowane efekty rehabilitacji, formy współpracy z rodziną oraz osoby odpowiedzialne za realizację programu. Programy są co roku oceniane, modyfikowane i doskonalone. Rada Programowa Warsztatu dokonuje oceny postępów w rehabilitacji każdego uczestnika co pół roku i co trzy lata oceny kompleksowej. W WTZ uczestnicy odbywają trening ekonomiczny w formie gotówkowej. Główne przeznaczenie środków finansowych z treningu ekonomicznego przez uczestników Warsztatu to realizacja ich potrzeb socjalnych.

Rada Programowa Warsztatów dokonuje oceny postępów w rehabilitacji każdego uczestnika co pół roku a co trzy lata następuje ocena kompleksowa. Ocena postępów uczestnika przeprowadzana jest według dynamiki postępów uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

VI. Projekt „Liderzy Kooperacji”

Projekt partnerski „Liderzy Kooperacji” jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.5 Skuteczna Pomoc Społeczna.

Projekt jest realizowany na terenie województw: lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, **podlaskiego** i świętokrzyskiego, tworzących Makroregion. Czas trwania projektu: od 01.04.2018 r. do 31.03.2021 r., a jego celem jest opracowanie oraz wprowadzenie Modelu kooperacji w współpracy instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej z podmiotami osobnych polityk sektorowych, które są kluczowe z punktu widzenia walki z ubóstwem gmin wiejskich oraz wykluczenia społecznego.

W wyniku wdrożenia projektu na terytoriach objętych Modelem kooperacji wzrośnie poziom wiedzy oraz potencjału odpowiednich organów pomocy publicznej w zakresie włączenia społecznego. Działania pomocowe będą prowadzone z pełnym uwzględnieniem specyfiki danego regionu. Opracowany zostanie również system wsparcia rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej oraz aktywizację społeczną i pomoc w ich usamodzielnieniu.

Głównymi przesłankami do realizacji projektu były raporty z 5 w/w województw z 2014 r. Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami na terenie gminy, powiatu, województwa zajmującymi się pomocą i wsparciem rodzin i jej wpływ na skuteczność działań pomocy społecznej, realizowanych w ramach projektu Koordynacja na rzecz aktywnej integracji.

W wyżej wymienionych badaniach wskazano bariery utrudniające współpracę między organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny (m.in.):

- niespójne i nieprecyzyjne przepisy prawne,
- niewystarczająca liczba instytucji wspierających rodzinę,
- niewystarczający przepływ informacji,

- niechęć do współpracy ze strony innych instytucji wynikająca z dużej ilości formalności koniecznych do podjęcia współpracy,
- niewystarczająca znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje.

Na podstawie raportu wyróżniono potrzeby, które zminimalizowałyby wskazane bariery:

- 1) Wypracowanie modelu przepływu informacji.
- 2) Stworzenie sieci współpracy międzyinstytucjonalnej.

Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie Modelu Kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa w gminach wiejskich.

Projekt zakłada pośrednie wsparcie rodzin i osób będących w trudnych sytuacjach życiowych. W opisie Modelu Kooperacji zostaną zawarte metody współpracy oraz sposoby przepływu informacji, w celu ukształtowania ostatecznego zestawu usług dla rodziny czy środowiska. Umożliwi to wielozakresowe, kompleksowe wspieranie rodzin, poprzez zwiększenie jakości i systematyczności współpracy między instytucjami pomocowymi. Model kooperacji zostanie wdrożony w gminach wiejskich, jednak obejmować będzie instytucje z dwóch poziomów samorządów - gminnego i powiatowego. Adresatami projektu są osoby, które bezpośrednio pracują na rzecz osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Realizacja projektu wpłynie na:

- wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego,
- włączenie zasobów różnych sektorów (tj. edukacji, ochrony zdrowia, policji, wymiaru sprawiedliwości, kultury, sportu i rekreacji) w kompleksowe wsparcie osób, rodzin w trudnej sytuacji życiowej,
- profesjonalizację działań pomocowych i współpracy poprzez systemową kooperację,
- wzrost wiedzy i umiejętności podmiotów pomocowych i sektorowych w zakresie efektywnej kooperacji,
- opracowanie instrumentu zapewniającego wielowymiarowe, systemowe wsparcie osób i rodzin w wypełnianiu ról i aktywności w lokalnych społecznościach,
- aktywizację społeczną i stworzenie możliwości usamodzielnienia osób i rodzin.

Projekt jest podzielony na 4 etapy - Kamienie Milowe:

- **I Kamień Milowy** (termin realizacji kwiecień 2018 r. - marzec 2019 r.) – Opracowanie założeń Modelu Kooperacji.
- **II Kamień Milowy** (termin realizacji kwiecień 2019 r. - wrzesień 2020 r.) – Testowanie wypracowanego Modelu Kooperacji.
- **III Kamień Milowy** (termin realizacji październik 2020 r. - grudzień 2020 r.) – Podsumowanie testów Modelu Kooperacji. Opracowanie raportu z rezultatami.
- **IV Kamień Milowy** (termin realizacji styczeń 2021 r. - marzec 2021 r.) - Realizacja działań edukacyjno-szkoleniowych. Prezentacja rezultatów testu i wypracowanych rekomendacji.

Powiat Łomżyński, na mocy Porozumienia z dnia 15.06.2018 r., zawartego z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, podjął współpracę w zakresie wypracowania założeń do Modelu Kooperacji podczas I Kamienia Milowego Projektu, m.in. w ramach cyklicznych spotkań Gminno - Powiatowego Zespołu Kooperacji, zrzeszającego przedstawicieli różnych instytucji z terenu Powiatu Łomżyńskiego. Porozumienie o współpracy zostało zawarte pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Piątnicy, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Łomży, Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Komendą Miejską Policji w Łomży, Powiatowym Urzędem Pracy w Łomży, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną nr 1 w Łomży, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Piątnica dzięki czemu przedstawiciele w/w instytucji weszli w skład zespołu roboczego.

Spotkania Powiatowego Zespołu Kooperacji Gminy Piątnica odbywały się raz w miesiącu w okresie od lipca do grudnia 2018 r.,

W wyniku rekrutacji do udziału w II Kamieniu Milowym (tj. testowaniu Modelu Kooperacji w Gminach Wiejskich) zostały zakwalifikowane następujące powiaty i gminy:

1. gmina Narewka – powiat hajnowski
2. gmina Kolno – powiat kolneński
3. gmina Łomża – powiat łomżyński
4. gmina Piątnica – powiat łomżyński

5. gmina Wysokie Mazowieckie – powiat wysokomazowiecki
6. gmina Kobylin-Borzemy – powiat wysoko mazowiecki

Od lipca 2019 r. rozpoczęła się realizacja kolejnego etapu, tzw. II Kamienia Milowego projektu partnerskiego pt. „Wypracowanie i wdrożenie modeli kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy społecznej i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji pn. „Liderzy Kooperacji”. II etap realizacji projektu „Liderzy Kooperacji” potrwa do września 2020 r.

Przypominamy, że Projekt Liderzy kooperacji realizowany jest na terenie powiatu łomżyńskiego na rzecz 2 gmin wiejskich: Łomża i Piątnica na podstawie zawartych Porozumień o współpracy pomiędzy Województwem Podlaskim/Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego, Powiatem Łomżyńskim a Gminami Łomża i Piątnica w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna finansowanego ze środków EFS na lata 2014-2020.

Zawiązano na terenie powiatu łomżyńskiego dwa Partnerskie Zespoły Kooperacji, złożone z instytucji i służb z terenu powiatu i gmin, które zajmują się wdrażaniem i testowaniem opracowanego modelu Kooperacji na terenie wybranych gmin. Udział w pilotażu projektu umożliwi mieszkańcom gmin skorzystanie z pakietu socjalnego, który zakłada sfinansowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób dorosłych, dzieci i środowiska lokalnego takich jak: poradnictwo, diagnostyka, terapia, edukacja społeczności oraz szkolenia kompetencyjne dla kadr.

Ponadto w ramach Projektu, powiaty oraz gminy będą miały możliwość udziału w nieodpłatnych szkoleniach dotyczących m.in. komunikacji społecznej i interpersonalnej, negocjacji, budowania efektywnej kooperacji, metod pracy z rodziną lub grupą osób, superwizji grupowej, a także skorzystają z badań fokusowych oraz wsparcia doradczego.

Uczestnicy Partnerskich Zespołów Kooperacji z terenu województwa podlaskiego byli na 3-dniowym partnerskim spotkaniu wymiany doświadczeń w ramach Szkoły Kooperacji – poziom regionalny, które odbyło się w dniach 6-8 listopada 2019 r., w Lublinie.

Spotkanie było skierowane do przedstawicieli Wojewódzkiego Zespołu Kooperacji oraz członków Partnerskich Zespołów Kooperacji z terenu województwa podlaskiego.

Cel spotkania:

- wymiana doświadczeń Partnerskich Zespołów Kooperacji, spostrzeżeń, omówienie wyników badań fokusowych,
- podsumowanie pilotażu Modelu Kooperacji w gminach, prezentacja wyników pilotażu przez przedstawicieli poszczególnych Partnerskich Zespołów Kooperacji,
- wypracowanie wspólnych wniosków i założeń do końcowego sprawozdania z pilotażu, przygotowanie rekomendacji i wspólnych uwag do Modelu Kooperacji.

Szkolenie: Szkoła Kooperacji Poziom Regionalny – Szkoleniowy Etap Rozszerzony w związku z realizacją projektu partnerskiego pn. „Liderzy kooperacji”, Szkolenia skierowane są do członków Partnerskich Zespołów Kooperacji, działających w gminach wiejskich województwa podlaskiego, które uczestniczą w Projekcie. Celem szkoleń jest poszerzenie wiedzy z zakresu współpracy, kooperacji i partycypacji podczas wdrażania Modelu Kooperacji w Gminach Wiejskich, w tym:

- Komunikacja społeczna i interpersonalna,

- Kanały przepływu informacji,
- Negocjacje,
- Kooperacja i konfrontacja,
- Lider kooperacji – cechy, umiejętności, kompetencje,
- Partycypacja/kooperacja w samorządzie lokalnym – korzyści dla władz, samorządu i mieszkańców,
- Monitoring i ewaluacja kooperacji,
- Warsztaty trwałości działań kooperacji,
- Analiza przykładowych dobrych praktyk wraz z przyjętymi lokalnie dokumentami gmin/powiatów.
- Projektowanie zmian w gminach/powiatach, wdrażanie projektów,
- Proces konsultowania (stan prawny, przegląd technik i narzędzi konsultacyjnych, korzyści wynikające z konsultacji).

W dniu 21 lutego 2020 r., w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego w Białymstoku, w ramach projektu partnerskiego „Liderzy Kooperacji”, zorganizowano spotkanie szkoleniowe pn. „Kalkulator kosztów zaniechania jako narzędzie do pracy radnych i władz lokalnych”. Uczestnikami spotkania byli radni gmin wiejskich i radni powiatowi oraz animatorzy Partnerskich Zespołów Kooperacji z terenu województwa podlaskiego, uczestniczących w projekcie „Liderzy Kooperacji”. Część merytoryczna spotkania, przeprowadzona przez Konsultanta Prawnego oraz Doradcę, dotyczyła aspektów prawnych i metodycznych realizacji zadań z obszaru pomocy społecznej. Część szkoleniowa, miała na celu przedstawienie uczestnikom Kalkulatora Kosztów Zaniechania jako innowacyjnej odpowiedzi na problem braku użytkowych narzędzi do prowadzenia aktywnej lokalnej polityki społecznej.

Warsztaty diagnostyczne rodzin wytypowanych do testowania modelu odbyły się we wrześniu 2019r i styczniu 2020r., wyłoniono po 5 rodzin z Gminy Piątница i Łomża.

Ponadto z uwagi na stan epidemii w naszym kraju w ramach projektu Liderzy Kooperacji Powiat Łomżyński oraz 40 jednostek z terenu 9 naszych gmin z kręgu szeroko pojętego zabezpieczenia społecznego otrzymało nieodpłatnie środki zabezpieczenia bezpośredniego w tym:

- 4200 sztuk maseczek bawełnianych z filtrem,

- 1077 sztuk przyłbic ochronnych,
- 54 sztuk wielorazowych kombinezonów ochronnych,
- 63 sztuk generatorów ozonu,
- 83 sztuk termometrów bezdotykowych,
- 450 sztuk 5 litrowych pojemników płynu do dezynfekcji powierzchni,
- 495 sztuk jednorazowych kombinezonów ochronnych,
- 21 sztuk kurtyn foliowych,
- 600 opakowań rękawic jednorazowych,
- 207 opakowań czepków ochronnych,
- 260 sztuk 5 litrowych pojemników płynu do dezynfekcji rąk,
- 331 sztuk gogli ochronnych,
- 350 opakowań maseczek ochronnych jednorazowych,
- 214 sztuk fartuchów ochronnych jednorazowych.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA 2021 ROK

1. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej z terenu powiatu łomżyńskiego w zakresie świadczonych usług.
2. Pozyskiwanie środków na wspieranie osób niepełnosprawnych w ramach programów PFRON.
3. Opracowanie „Powiatowego Programu Profilaktycznego na lata 2021– 2024”.
4. Zatrudnienie prawnika i psychologa (w tym o charakterze interwencyjnym) na potrzeby klientów PCPR.
5. Zorganizowanie konferencji poświęconej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Podejmowanie działań związanych z profilaktyką dotyczącą przemocy.
7. Zwiększenie miejsc pobytu dziennego w Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach.
8. Podejmowanie działań związanych ze zwiększaniem świadomości społecznej dot. środowiska osób niepełnosprawnych (konkurs plastyczny).
9. Wdrażanie działań dotyczących pracy modelem kooperacji w ramach projektu Liderzy Kooperacji.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2021 ROK

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze (konkurs plastyczny).
2. Utworzenie na terenie powiatu łomżyńskiego jednej rodziny zastępczej zawodowej (o charakterze pogotowia rodzinnego – o ile będzie taka potrzeba).
3. Zatrudnienie psychologa z doświadczeniem, którego obowiązkami będzie m.in.: badanie motywacji i predyspozycji do bycia rodziną zastępczą, uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dzieci, prowadzenie warsztatów / terapii z rodzinami zastępczymi i dziećmi.
4. Kontynuowanie spotkań grupy wsparcia dla rodziców zastępczych przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.
5. Współpraca z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży w celu realizacji zadań z systemu pieczy zastępczej.
6. Zapewnienie dla rodzin zastępczych, rodzin biologicznych, nieodpłatnej pomocy prawnej, zwłaszcza z zakresu prawa rodzinnego i majątkowego (ograniczanie / pozbawienie / przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalanie opiekunów prawnych, rozwody, podział majątku, rozpoczęcie egzekucji komorniczej) oraz zabezpieczenia społecznego.